

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav Dálného Východu
Seminář koreanistiky

Bakalářská práce

Anna Chyňavová

KOREA, VATIKÁN A DĚJINY KOREJSKÉ KATOLICKÉ CÍRKVE
(KOREA, VATICAN AND HISTORY OF KOREAN CATHOLIC CHURCH)

Praha 2020

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Mé poděkování patří doc. PhDr. Miriam Löwensteinové Ph.D. za odborné rady a nadhled, se kterým mi pomohla zorientovat se v nejednoznačných výkladech a rozličných názorech autorů na danou problematiku. Děkuji za ochotu a trpělivost poskytovat cenné připomínky po celou dobu vedení této práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 20.4.2020

Anna Chyňavová

Klíčová slova

korejský katolicismus, římskokatolická církev, katolicismus, křesťanství, Vatikán, Svatý stolec, moderní doba

Keywords

Korean Catholicism, Roman Catholic Church, Catholicism, Christianity, Vatican, Holy See, modern times

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na historii katolicismu v Koreji od jeho počátku. Popisuje okolnosti, za kterých se náboženství v zemi objevilo a následné perzekuce prvních věřících, které byly výsledkem střetu s neokonfucianismem. Charakterizuje období před japonskou okupací a během ní, ve kterém církve sice mohla legálně fungovat, nicméně byla podrobena stávajícímu režimu a přizpůsobovala se požadavkům vlády. Práce pokračuje dobou po osvobození, kdy se církve přestala věnovat pouze vnitřním záležitostem a postupně se začala angažovat ve společnosti. V návaznosti na Druhý vatikánský koncil aktivně hájila lidská práva a upozorňovala na dehumanizační trendy politiky. Poslední část práce popisuje dnešní stav církve a vztah k Vatikánu, tradici mučedníků a uvádí cíle, které si Korejská biskupská katolická konference klade.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the history of Catholicism in Korea from its very beginning. It describes the background of its appearance there as well as the clash with Neo-Confucianism and following persecutions of the first believers. It defines a period before and during Japanese occupation when the Catholic Church was legal but also had to conform to demands of the government. The thesis then focuses on a period after the liberation of the nation, when the Church stopped being merely inward-looking and slowly became involved in the matters of the society. Following the Second Vatican Council it actively stood up for human rights and drew attention to dehumanizing trends of the regime's policies. The last part includes today's states of the Church, its relationship with Vatican, the tradition of Korean Martyrs and the goals of the Catholic Bishops' Conference of Korea.

Obsah

Úvod.....	7
1. Počátky přijetí křesťanství.....	9
1.1. Setkání Korejců s novým náboženstvím	9
1.2. První kontroverze a mučedníci	12
1.3. Příchod zahraničních kněží a perzekuce.....	14
2. Legalizace katolicismu	21
2.1. Příchod protestantů	21
2.2. Katolíci mezi Koreou, Ruskem a Japonskem: mise biskupa Mutela	22
3. Korejská církev pod japonskou správou	25
3.1. Spory ohledně šintoismu a církev v době války	27
3.2. Růst církve v době japonské nadvlády	29
4. Katolická církev po osvobození	30
4.1. Situace v jižní části poloostrova	30
4.1.1. Antikomunistický postoj církve	31
4.2. Situace v severní části poloostrova.....	32
4.3. Korejská válka	33
5. Růst katolické církve po korejské válce	35
5.1. Vztah katolické církve a I Sŭng-manovy vlády.....	36
6. Změny v katolické církvi v 60. letech 19. století	38
6.1. Reformy Druhého vatikánského koncilu a jejich dopad na církve v Koreji	38
7. Katolíci v boji za lidská práva v 70. a 80. letech 19. století.....	41
7.1. Církev za režimu Pak Čöng-hŭi.....	41
7.2. Role církve po incidentu v Kwangdžu	42
7.3. Postoj církve vůči severní Koreji.....	44
8. Katolická církev v Koreji dnes	46
8.1. Růst církve v posledních dekádách	46
8.2. Korejská katolická církev ve vztahu k vládě, Vatikánu a současnému dění	47
8.2.1. Návštěva papeže Františka	47
8.2.2. Pout' k mučedníkům	48
8.2.3. Církev a současné dění v Koreji.....	49
8.2.4. Statistiky a cíle Korejské biskupské katolické konference	49
Závěr.....	51
Bibliografie.....	53

Úvod

Ačkoliv je křesťanská tradice v Koreji přítomná teprve dvě stě let, církev se podílela na historických událostech, které Koreu vymodelovaly do dnešní podoby. V současnosti patří mezi jedno z nejrozšířenějších náboženství Koreje.

Je zvykem mluvit o křesťanství v souvislosti s Koreou obecně, ačkoliv příchod a první perzekuce se týkají katolické církve a následná modernizace po otevření země je spjata s protestantskou odnoží. Mým cílem je separovat katolicismus a pokračovat v jeho charakteristice a popisu klíčových momentů i po uzavření mezinárodních smluv na konci 19. století. Zajímá mě, jakým způsobem a zejména v jakých směrech se projevoval vliv Vatikánu v diskusích představitelů církve v Koreji a jejích následných reformách, také případný rozdíl jeho dopadu na zahraniční misionáře a na korejské kněze. Zde se také nabízí otázka míry angažovanosti Svatého stolce v procesu ustavení katolické církve v Koreji.

Práci dělím do osmi kapitol, které líčí vývoj církve od jejího založení r. 1784 až po dnešní dobu. První kapitola představuje proces, kdy první učenci, zaujati poznatky a novým myšlenkovým proudem ze Západu, aplikovali své představy o víře do praxe. Náboženství nebylo ve státě založeném na neokonfuciánských principech tolerováno a první katolíci byli v průběhu staletí stíháni. Navazují dobou před okupací Japonskem, kdy bylo křesťanství povoleno a na scénu přibyli protestanti. Pod japonskou správou katolická církev nechtěla riskovat nově nabytá práva evangelizovat, zaměřila se na svůj rozvoj a zaujala vůči vládě pasivní postoj. S korejskou válkou a definitivním rozpolcením Koreje došlo také k rozdělení církve. Vzhledem k tomu, že postrádám dostatek relevantních důvěryhodných zdrojů ohledně situace na Severu, v práci se tím nadále nezabývám. Katolicismus se postupně angažoval ve společnosti, zprostředkoval humanitární pomoc a v době vlády I Süng-mana bojoval proti autoritářskému režimu. Během následujících dekád byli věřící silně ovlivněni Druhým vatikánským koncilem, stavěli se za lidská práva a kritizovali diktátorský způsob vedení státu. V poslední kapitole zobrazují katolickou církev v kontextu dnešní doby, popisují její postavení ve společnosti, vnitřní charakter, její vztah k Vatikánu a k vládě.

Čerpám především z cizojazyčných materiálů a snažím se skloubit pohledy korejských a západních autorů. Korejské zdroje zpravidla zdůrazňují význam svých předků a zásluhy za příchod náboženství připisují výhradně jim, západní autoři zahrnují do výkladu také snahy zahraničních misionářů v celosvětovém kontextu. Publikace, se kterými pracuji, mi poskytují chronologický výklad katolických dějin v Koreji pouze po příchod protestantů, poté historickou linii skládám z úryvků, poskytujících dílčí informace. Za stěžejní zdroj, který mi slouží jako

pomyslná páteř textu, volím webové stránky Korejské katolické biskupské konference, ačkoliv ne vždy disponují objektivním obsahem.

Pro přepis korejských názvů a slov používám českou vědeckou transkripci, ve většině případů do závorčky v uvádím čínské znaky, buď v poznámce nebo v samotném textu. Pasáže, které cituji z dekretů, vyhlášek nebo tisku, odlišuji kurzívou, případně odděluji jako samostatný odstavec.

1. Počátky přijetí křesťanství

1.1. Setkání Korejců s novým náboženstvím

Za začátek korejského křesťanství je oficiálně považován rok 1784, od něhož lze s jistotou odvodit linii korejského katolicismu. Setkání s náboženstvím se však odehrávala již mnohem dříve a názory na to, jak významnou roli hrála v šíření víry po zemi, se diametrálně liší.

První nám známý pokus šířit křesťanství v Koreji vzešel r. 1565 od jezuitského kněze Gaspara Villely¹, který působil v japonských komunitách. Není jisté, jestli se mu to povedlo² a pokud ano, jak dlouho v Koreji pobýval, nicméně v dopise psaném r. 1571 v Goe³ detailně popsal Koreu i korejský lid. Jak dominikáni, tak františkáni v čele s Antoniem de Santa Maria⁴ se rovněž pokusili dostat do země, výpravy skončily neúspěchem.⁵

V Koreji se první misionáři údajně objevili během imdžinských válek (1592-1598). Tojotomi Hidejoši⁶ zahájil na jaře r. 1592 své expanzivní plány invazí do Koreje. Podle Juana Ruize de Mediny⁷ využil příležitosti zbavit se korejského etnika žijícího na jižních ostrovech Japonska a Japonců, kteří konvertovali ke křesťanství a včlenil je do armády. Spirituálně se o křesťany staral jezuitský kněz Gregorio de Cespedes⁸, který byl za doprovodu přítele Leo

¹ Gaspar Villela (1526-1572): V jiných pramenech je uváděn také jako Caspar Vilela nebo Gaspar Vilela. Narodil se v Portugalsku, do Japonska přijel na podzim r. 1554, kde působil ve městech Hirado a Ikitsuki. Poté byl povolán do města Goa. Zdroje se rozcházejí v tom, kde zemřel, některé uvádí město Goa, jiné tvrdí, že ho smrt zastihla na cestě domů v Melace.

² Kněz při cestování z města Kjóto na ostrov Kjúšú na čas zmizel, proto někteří věří, že se mu povedlo proniknout do Koreje. Ostatní se domnívají, že pouze navrhl plán, který nezvládl před smrtí r. 1572 uskutečnit. - GRAYSON, James Huntley. *Korea - a religious history*. Rev. ed. New York: Routledge, 2002, s. 140. ISBN isbn0-7007-1605-x.; RUIZ DE MEDINA, Juan G. a John BRIDGES. *The Catholic Church in Korea: its Origins, 1566-1784*. Roma: Istituto Storico S.I., 1991, s. 36.

³ RUIZ DE MEDINA, Juan G. a John BRIDGES. *The Catholic Church in Korea: its Origins, 1566-1784*. Roma: Istituto Storico S.I., 1991, s. 36.

⁴ Antonio de Santa Maria (?-1669): Byl poslán do Číny v květnu 1633 a podílel se na diskuzích ohledně konfuciánských ritů. - ADRIANO a Olga DROR. *Opusculum de sectis apud Sinenses et Tunkinenses: A small treatise on the sects among the Chinese and Tonkinese : a study of religion in China and North Vietnam in the eighteenth century*. Ithaca, N.Y.: Southeast Asia Program Publications, Southeast Asia Program, Cornell University, 2002. s. 221. ISBN 087727732X.

⁵ IRAOLA, Antton Eiguren. *True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium*. (Studies in World Christianity and Interreligious Reactions). New York: Rodopi B.V., 2007. 188 s. ISBN 978-9042022928.

⁶ Tojotomi Hidejoši (1539-1598) Sjednotil politicky roztržštěné Japonsko a dostal se tak do čela správy země. - SZCZEPANSKI, Kallie. *Biography of Toyotomi Hideyoshi, 16th Century Unifier of Japan*. In: ThoughtCo [online]. July 03, 2019 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: thoughtco.com/toyotomi-hideyoshi-195660

⁷ RUIZ DE MEDINA, Juan G. a John BRIDGES. *The Catholic Church in Korea: its Origins, 1566-1784*. Roma: Istituto Storico S.I., 1991.

⁸ Gregorio de Cespedes (1551-1611): Narodil se ve Španělsku, do jezuitského řádu vstoupil r. 1569. Do Japonska přijel r. 1577 a o šestnáct let později dostal pokyny k tomu, aby v Koreji poskytl pastorální péči křesťanům ve válce. - IRAOLA, Antton Eiguren. *True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model*

Hankana⁹ do Koreje poslán r. 1593. Neměl příležitost přímo Korejce evangelizovat, mohl působit jen na korejské zajatce, kteří viděli jeho soucit a víru často přijali, aby si zachránili život. Ti, kteří byli po válce zavlčeni do Japonska, přišli o život při šógunátské perzekuci proti křesťanům. Stíhání si vyžádalo život jednadvaceti Korejců, následující pogrom dalších devět.¹⁰ Juan Ruiz de Medina ve své knize *The Catholic Church in Korea* tvrdí, že křesťané v Koreji zůstali, nicméně pokud tomu tak bylo, šlo o komunitu laickou.¹¹

Během 17. a 18. století je zaznamenáno několik situací, kdy Korejci přicházeli s křesťanstvím do styku, především to umožnily tributární cesty do Pekingu. Například v roce 1631 se korejský diplomat Čong Tu-wŏn¹² setkal s portugalským jezuitou Rodriguesem¹³, který v Pekingu působil od r. 1623. Korejští učenci tak skrze něj přišli do styku s odkazem Mattea Ricciho, dílem *Pravá podstata Pána na nebesích*¹⁴, ve kterém jsou křesťanské principy přiblíženy pomocí konfuciánských termínů. V místech, kde sídlili jezuité, byli Korejci vždy vítáni. V první polovině 18. století došlo proto k setkání také s Ignatiem Köglerem¹⁵ a Josephem Suaresem¹⁶ nebo s Augustinem von Hallersteinem¹⁷, kteří zastávali vedoucí funkce v Úřadu matematiky a přispívali v Číně svými znalostmi astronomie a počtů ze západu.¹⁸ Rozhovory s korejskými diplomaty jezuity podnítily k dalším pokusům proniknout na

for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 187. ISBN 978-9042022928.

⁹ Leo Hankan (1538-1628): Narodil se v Japonsku východně od dnešního Tokia a objížděl zem jako buddhistický mnich a lékař. Nakonec konvertoval ke křesťanství. – RUIZ DE MEDINA, Juan G. a John BRIDGES. *The Catholic Church in Korea: its Origins, 1566-1784*. Roma: Istituto Storico S.I., 1991, s. 48.

¹⁰ IRAOLA, Antton Egiguren. *True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium*. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 188. ISBN 978-9042022928.

¹¹ IRAOLA, Antton Egiguren. *True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium*. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 189. ISBN 978-9042022928.

¹² Čong Tu-wŏn (鄭斗源; 1581-?): konfuciánský učenec, korejský diplomat

¹³ João Rodrigues (1561-1633): Portugalský jezuita byl misionářem v Japonsku, poté byl vykázán do Číny. – RUIZ DE MEDINA, Juan G. a John BRIDGES. *The Catholic Church in Korea: its Origins, 1566-1784*. Roma: Istituto Storico S.I., 1991, s. 131-132.

¹⁴ Matteo Ricci (1552-1610): Italský jezuita byl poslán do Asie a r. 1583 dorazil do Číny. Přispěl svými matematickými a astronomickými znalostmi a byl zde hlavní postavou při šíření křesťanství. Napsal dílo *Pravá podstata Pána na nebesích* (天主實義), které bylo hojně diskutováno nejen v Číně ale i v dalších asijských zemích.

¹⁵ Ignatius Kögler (1680-1746): Byl německým jezuitou, který přijel do Číny r. 1716. Třicet let byl u dvora v čele Úřadu matematiky. - Ignaz Kögler. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Ignaz_K%C3%B6gler

¹⁶ Joseph Suares (1656-1736): portugalský jezuita

¹⁷ Augustin von Hallerstein (1703-1774): Vykonával misionářskou činnost v Číně od r. 1736. Asistoval Köglerovi ve vedoucí pozici Úřadu matematiky. - Augustin von Hallerstein (1703-1774). In: Jesuit Science Network [online]. 03.11.2018 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <http://jesuitscience.net/p/500/>

¹⁸ RUIZ DE MEDINA, Juan G. a John BRIDGES. *The Catholic Church in Korea: its Origins, 1566-1784*. Roma: Istituto Storico S.I., 1991, s. 172-176.

poloostrov. Například německý jezuita Adam Schall von Bell¹⁹, který se spřátelil s korunním princem Sohjōnem²⁰, následníka trůnu před návratem do Koreje vybavil křesťanskými spisy. Pokus o evangelizaci byl opět neúspěšný, princ zanedlouho po svém návratu do Koreje r. 1645 náhle zemřel.²¹

Setkání s misionáři bylo pro většinu Korejců zajímavé nikoli kvůli novému náboženství, ale především kvůli západní vědě.²² Korejští literáti si v 17. století začali uvědomovat, že existují i jiné myšlenkové proudy kromě čínských a snažili se v Pekingu načerpat především znalosti přírodních věd. V tomto kontextu vzniklo hnutí *sirhak* (實學), které mělo vliv na politiku, ekonomiku, historii, zemědělství i na náboženství. Vzhledem k masové chudobě a touze po reformě, vyprovokované frakční strukturou politiky, učenci *sirhak* začali vědomosti ze západu považovat za základ pro vytvoření nového sociálního a politického řádu. Vzniklo také označení *sōhak* (西學), které nejprve zahrnovalo veškeré znalosti ze západu, později se používalo pro křesťanství.²³

Půda pro šíření křesťanství ovšem zdaleka nebyla připravená. Rigidní neokonfucianismus nepřipouštěl žádné odchylky od normy a vše, co se s ním neshodovalo, bylo označeno za herezi. Diskuze ohledně křesťanství²⁴ daly vzniknout mnoha hodnotným výměnám názorů mezi jeho zastánci a odpůrci. Pro konfuciány bylo nemyslitelné vidět Boha jako entitu, která je nadřazená panovníkovi, tělo jako pokušitele, jehož žádostem se nemáme poddávat a kamenem úrazu se staly rituály, které v neokonfuciánském pojetí představovaly nejdůležitější složku morálky.²⁵

¹⁹ Adam Schall von Bell (1592-1666): Byl německým jezuitou a astronomem, v Číně působil od r. 1622. - Johann Adam Schall von Bell. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Johann_Adam_Schall_von_Bell

²⁰ Korunni princ Sohjōn (昭顯世子; 1612-1645): Podle mírové dohody s Čínou byl držen osm let jako rukojmí v Šen-jangu. Zemřel krátce po návratu do Koreje r. 1645.- Crown Prince Sohyeon. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crown_Prince_Sohyeon

²¹ IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 217-218. ISBN 978-9042022928.

²² Nепublikovaný manuskript poskytnutý M. Löwensteinovou. Sřet neokonfucianismu a křesťanství v Koreji, s. 1.

²³ IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Realtions). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 206-215. ISBN 978-9042022928.

²⁴ Nejdůležitějším spisem, ze kterého Korejci vycházeli, byla výše zmíněná kniha *Pravá podstata Pána na nebesích* od Mattea Ricciho, která vysvětlovala podobnosti neokonfucianismu a křesťanství.

²⁵ Nепublikovaný manuskript poskytnutý M. Löwensteinovou. Sřet neokonfucianismu a křesťanství v Koreji, s. 2-4.

Právě od zapálených učenců, kteří křesťanství vnímali jako něco pokrokového a přínosného, vzešla iniciativa přinést náboženství do Koreje. Jeden z nich, I Pjök²⁶, se dozvěděl, že I Sŭng-hun²⁷, syn významného ministra, bude v zimě roku 1783 doprovázet otce na diplomatické cestě do Pekingu. Prosil ho, ať prohloubí své znalosti o křesťanství a nechá se pokřtít. I Sŭng-hun tak učinil, pobyl zde tři měsíce a vrátil se s křestním jménem Petr.²⁸ Jeho návrat na jaře roku 1784 je považován za začátek křesťanské církve v Koreji. Společně s I Pjökem se pustili do šíření víry a jejich zanícenému výkladu podlehl řada lidí.²⁹

1.2. První kontroverze a mučedníci

Tajná laická nedělní setkání lidí z různých tříd³⁰, které víra zaujala, byla prozrazena a Kim Pöm-u³¹, lékař, v jehož domě se scházeli, byl mučen a zemřel v exilu na následky zranění.³² Ministerstvo trestů prohlásilo katolicismus za škodlivou a heretickou doktrínu a jeden z ministrů se k náboženství ve svém dokumentu králi vyjádřil následovně:

„Takzvaný katolicismus uznává pouze existenci nebe a pekla, ne krále a ty, kdo mu slouží. Svádí lidi svou teorií o nebi a peklu tak, že následná újma bude horší než po povodni či běsnícím zvířeti. Z tohoto důvodu musí být oficiálně zakázán.“³³

Roku 1785 byl zakázán import západních knih. Propojenost rodů, která ze začátku hrála velkou roli při šíření křesťanství, teď byla důvodem, proč byl na členy urozených rodin vyvíjen velký tlak, aby se své víry zřekli. Jeden křesťan mohl stáhnout dolů celý svůj klan, není proto

²⁶ I Pjök (李彙; 1754-1786): literát z vyšších kruhů

²⁷ I Sŭng-hun (李承薰; 1756-1801): Byl pokřtěn v Číně jako Petr a jeho návrat r. 1784 je považován za začátek křesťanské církve v Koreji.

²⁸ I Sŭng-hun byl pokřtěn francouzským jezuitou Jean Joseph de Grammontem. Kněz ho přitom nabádal, ať dobře uváží, jestli se chce stát křesťanem kvůli následkům, které to může mít. Varoval ho, že křesťanství neuznává polygamii a ptal se ho, co by dělal, kdyby mu panovník zakázal toto náboženství vyznávat. I Sŭng-hun řekl, že než by se víry vzdal, raději by podstoupil mučení a smrt. Tento dialog očividně znamenal varování nejen pro něj, ale pro všechny křesťany v Koreji. - IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 228-229. ISBN 978-9042022928.

²⁹ IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 230-231. ISBN 978-9042022928.

³⁰ Vztahy mezi lidmi z různých tříd byly zakázány.

³¹ Kim Pöm-u (金範禹; 1751-1787): lékař ze střední třídy

³² Je považován za prvního mučedníka.

³³ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosŏn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 94. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

divu, že jangbané náboženství opouštěli. Samotný I Sŭng-hun byl donucen napsat omluvný dopis, v němž západní učení kritizoval (a pak odvolal) a I Pjök, vytrvale šířící náboženství mezi střední vrstvou, byl nakonec zlomen po otcově pokusu o sebevraždu³⁴, zřekl se křesťanství a krátce nato zemřel.³⁵

Když první kontroverze okolo křesťanů ustávaly, I Sŭng-hun se společně s dalšími vrátil ke komunitě, stanovil hierarchii, začal sloužit mše, udělovat svátosti atd. O církevních úkonech a celkově o křesťanství smýšleli kvůli nedostatku zdrojů po svém a vše, co dělali, se opravdovým křesťanským praktikám pouze podobalo. Po nějakém čase pocítili, že nedělají správně a nemají dostatečné pravomoci. Chtěli utužit vztahy s Pekingem a v dopisech francouzským misionářům v Číně³⁶ informovali o svých aktivitách a žádali o kněze. Dále je trápila otázka, zda mohou provádět pohřební rituály, které byly tehdy nutností a pilířem morálních hodnot.³⁷ Papež Benedikt XIV.³⁸ vydal r. 1742 ustanovení *Ex quo Singulari*, ve kterém jasně pojednává o tom, že tradiční pohřební rituály s destičkami předků jsou s křesťanstvím neslučitelné³⁹ a odpověď, která se Korejcům dostala, byla tudíž velmi jasná.⁴⁰ Neprovozování rituálů bylo trestně stíháno a r. 1791⁴¹ odstartovalo první vlnu pronásledování

³⁴ Otec I Pjökovi hrozil, že pokud se neomluví a víru neopustí, oběsí se. Rozezení rodinní příslušníci na něj útočili, co za náboženství ho nechá nečinně přihlížet a kdo by něco takového vyznával. V tomto kontextu se I Pjöka matka zeptala, jestli i tak půjde dál šířit křesťanství. Odpověděl, že nepůjde. Následně ho otec věznil doma, jelikož se odmítl zúčastnit setkání se staršími členy rodiny a zřít se před nimi víry. Po třech měsících této izolace od světa na sebe oblékl bílé oblečení a bez jídla a spánku se modlil a meditoval. O patnáct dní později zemřel na vyčerpání. – IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 239. ISBN 978-9042022928.

³⁵ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosŏn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 93-95. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9

³⁶ Korespondence s Pekingem nebyla jednoduchá, dopisy psané na hedvábí si členové, maskovaní jako obchodníci, všivali do oblečení a všelijak je maskovali.

³⁷ IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 240-242. ISBN 978-9042022928.

³⁸ Papež Benedikt XIV. (1675-1758): ve funkci v letech 1740-1758

³⁹ Matteo Ricci, jehož odkaz je v Číně nejsignifikantnější, v době svého působení některé domácí rituály přijal jakožto praktiky, které nejsou s křesťanstvím v rozporu.

⁴⁰ IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 163-164. ISBN 978-9042022928.

⁴¹ Známy je incident, kdy paní Kwŏn před svou smrtí požádala syna Jun Či-čhunga, křtěného Pavla, aby její pohřeb neprobíhal v pověrečném duchu. Neprovedl tedy konfuciánský posmrtný rituál a spolu s bratrancem spálil její i otcovy tabulky. Těm, kdo mu vyjadřovali soustrast, říkal, že jde o událost hodnou oslavy, nikoliv želení, čímž lidi pobouřil. Vyděšení z takové zvrhlosti požadovali Jun Či-čhungovo potrestání. Na něj i na jeho bratrance byl vydán zatykač, kterému se sice vyhnuli, nicméně po zatčení strýce se sami dostavili k výslechu. Doznali se ke spálení tabulek a vysvětlili své počinání, které by podle nich nemělo být v rozporu se zákonem, navzdory obhajobě však byli r. 1791 popraveni.

v korejské společnosti.⁴² Jsou zde názory, že perzekuce neproběhla pouze z důvodu nepřipustného rouhání, ale motiv byl z větší části politický.⁴³

1.3. Příchod zahraničních kněží a perzekuce

Biskup Alexandre de Gouvea⁴⁴ v Pekingu slíbil, že se pokusí zajistit věřícím v Koreji kněze a v letech 1791-1794 vyjednával se Svatým Stolicem, aby obdržel povolení. Poté vyslal Čou Wen-mua⁴⁵, prvního kněze z Pekingského semináře, aby je duchovně vedl.⁴⁶ Při jeho příchodu komunita v Söulu a přilehlém okolí dosahovala asi čtyř tisíc lidí, vedení se mezitím stihla chopit střední třída.⁴⁷ První mše svatá se konala 5. dubna 1795 na Velikonoční neděli, což odstartovalo správný řád církevní praxe. Čou Wen-mu řádně pokřtil ty, kteří předtím podstoupili laický obřad, a založil sdružení, skrze které se učilo o katolických doktrínách.⁴⁸ Díky otci Čou Wen-muovi vzrostl počet věřících, r. 1800 jich bylo kolem deseti tisíc.⁴⁹ Když se přišlo na jeho působení v zemi, byl na něj vydán zatykač.⁵⁰ Stíhání katolíků se postupně vyhrcovalo, hlavním důvodem byla změna politické situace a snaha zničit opoziční frakci.⁵¹

⁴² I Süng-hun opět podlehl nátlaku a podruhé se zřekl víry.

⁴³ IRAOLA, Antton Eiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 242-244. ISBN 978-9042022928.

⁴⁴ Alexandre de Gouvea (1751-1808): biskup Pekingu v letech 1782-1808

⁴⁵ Čou Wen-mu (1753-1801) k hranicím dorazil r. 1794, ovšem v tu dobu již nebyla řeka Amnok zamrzlá a propašování kněze do země muselo být odloženo na prosinec. - CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 44. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁴⁶ IRAOLA, Antton Eiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 284. ISBN 978-9042022928.

⁴⁷ IRAOLA, Antton Eiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 285. ISBN 978-9042022928.

⁴⁸ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 44-46. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁴⁹ CHOI, Suk-Woo. Korean Catholicism Yesterday and Today. *KOREA JOURNAL*. 1984 (Vol. 24, no. 8), s. 6.

⁵⁰ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 103-104. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁵¹ Od začátku projevovali o západní učení největší zájem členové frakce namin (南人) a jelikož záležitost katolicismu měl v rámci země na starosti její vůdce, úředník Čchä Če-gong, se záměrem ochránit své muže prosazoval mírovou politiku. Sám náboženství díky spisu *Pravá podstata Pána nebes* (天主實義) od Ricciho striktně neodmítal, ovšem hlavní bod jeho kritiky spočíval v nedostatku hodnoty otce a krále. Král Čöngdžo (正祖; 1752-1800), který vládl v letech 1776-1800, byl ovlivněn Čchä Če-gongem. Oficiálně katolicismus nestíhal a zároveň se snažil být politicky nestranný, chtěl tím předejít jak případnému povstání, tak

První čistky jsou známé jako perzekuce roku *sinju* (辛酉迫害).⁵² Čou Wen-mu se sám 12. dne 3. lunárního měsíce doznal, byl vyslýchán a nakonec i přes obavy z možných komplikací, které by mohly s Čchingy (清) v Číně vyvstat, popraven.⁵³ Vláda nabyla dojmu, že křesťané spolupracují se západními mocnostmi a plánují invazi, v čemž je utvrdil *Dopis na hedvábí* (Päksö, 帛書), který zabavili Hwang Sa-jöngovi⁵⁴, křesťanu z vyšších kruhů.⁵⁵ V tomto proslulém dopise, který je datován k 21. říjnu 1801 a adresovaný biskupovi v Pekingu, detailně popisuje perzekuce včetně popravu čínského kněze. Současně je v něm požadavek, aby západní mocnosti do Koreje poslaly lodě, zastrašily tím vládu a bylo díky tomu možné svobodně se ke křesťanství hlásit. Vláda byla pobouřena, Hwang Sa-jöng pověšen a král Sundžo byl donucen prohlásit, že bude katolicismus rovněž přísně trestat. Perzekuce r. 1801 si vyžádala přes 300 obětí a kolem 400 lidí poslaných do vyhnanství. Vedlejším účinkem celostátního stíhání bylo, že se povědomí o katolicismu rozšířilo i mezi prostý lid.⁵⁶

možným vládním konfliktům. Usoudil, že by bylo dobré knihy s informacemi ze západu spálit, nicméně životy ušetřit. Katolicismus vnímal jako dočasnou ideologii, která sama vymizí, pokud se knihy nebudou studovat a nebude se jimi špinit mysl literátů, jelikož tehdy od doktríny upustí i naivní prostý lid. Díky této umírněné politice během jeho vlády nikdy nedošlo k masové popravě katolíků. R. 1799 ovšem zemřel Čchä Če-gong a r. 1800 znenadáni i panovník Čongdžo, což přineslo drastickou změnu v politice. Za jedenáctiletého následovníka trůnu, Sundžoa (純祖, 1790-1834), který byl oficiální hlavou státu v letech 1800-1834), dostala na čtyři roky správu země do rukou královna matka Kim. S její pomocí mohli členové frakce pjökpcha (僻派) začít snovat plány, jak jejich protivníky z frakce namin odstranit. Regentka Kim nařídila zákaz katolicismu 1. den 10. lunárního měsíce 1801 a odstartovala pronásledování katolíků. Jelikož tato situace eskalovala za účelem zlikvidovat opoziční frakci, tedy namin, spojili její členy s křesťanstvím a zatýkali i ty, vůči nimž existovalo, byť jen slabé podezření, že mohou mít s křesťanstvím něco společného. Dilem politické odplaty bylo rovněž odebrání hodnosti těm, v jejichž rodině se nacházel člen církve. Zanedlouho byly zaplněny všechny věznice a policejní stanice, přičemž se dařilo postupně zatýkat vůdčí osoby korejského katolicismu. - CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosön Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 108-126. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁵² CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosön Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 106-107. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁵³ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosön Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 128-132. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁵⁴ Hwang Sa-jöng (黃嗣永; 1775-1801): křesťan z řad jangbanů

⁵⁵ IRAOLA, Antton Eiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 293. ISBN 978-9042022928.

⁵⁶ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosön Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 140. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

Preživší věřící se rozptýlili v horách.⁵⁷ Postupem času se jim dařilo se sjednocovat a spontánně vytvořili uskupení *kjoučchon* (交友村)⁵⁸, „vesnice bratrství“.⁵⁹ Křesťani opětovně posílali tajné dopisy do Pekingu, v nichž popisovali situaci a prosili o posláni kněží, poté se obrátili přímo na Vatikán. Ten byl sice již předtím informován biskupem Gouveou, nicméně papež Pius VII.⁶⁰ byl tehdy držen v zajetí Napoleonem.⁶¹ R. 1827 dostal dopis do rukou papež Lev XII.⁶² a byl jím tak pohnut, že se v Koreji rozhodl založit nezávislou církevní jurisdikci, spadající přímo pod Svatý stolec v Římě a zároveň delegoval misionářskou činnost do Paříže. Ve Francii váhali, jestli tuto oblast pro misii přijmout⁶³, nicméně r. 1829 se k tomuto úkolu dobrovolně přihlásil kněz Bruguière⁶⁴, který v tu dobu působil v Thajsku.⁶⁵ Největší zájem o šíření křesťanství v Koreji projevoval kardinál Cappellari, který byl r. 1831 zvolen papežem jako Řehoř XVI.⁶⁶ a hned vydal prohlášení o tom, že zřizuje Korejský apoštolský vikariát a otce Bruguière ustanovuje jejím biskupem. Ten se z Mandžuska opakovaně snažil proniknout na území Koreje, ovšem bez úspěchu⁶⁷ a r. 1835 zemřel. Na jeho místo byl jmenován Lauren Marie Joseph Imbert.⁶⁸

⁵⁷ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 142-143. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁵⁸ Uskupení se muselo neustále přesouvat kvůli hrozícímu dopadení. Vytvořili kromě modlitebního tělesa také schopnou ekonomickou jednotku, byli velmi zdatní v hrnčířství a dokázali vyprodukovat tabák, rostoucí v horských podmínkách. - CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 151. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁵⁹ Vesnice bratrství existovala již před r. 1801, ale tehdy nabrala nový rozměr.

⁶⁰ Papež Pius VII. (1742-1823): ve funkci v letech 1800-1823

⁶¹ IRAOLA, Antton Eiguren. *True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium*. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. s. 296-297. ISBN 978-9042022928.

⁶² Papež Lev XII. (1760-1829): ve funkci v letech 1823-1829

⁶³ Původně Korea spadala pod Peking, jehož misijní činnost byla v rukou Portugalska. Portugalsko však nevypadalo, že zvládne zařídit brzké vyslání kněze do Koreje, proto byla tímto úkolem pověřena Francie a od r. 1831 je tak Korea pod její jurisdikci.

⁶⁴ Barthélemy Bruguière (1792-1835): první Korejský apoštolský vikář

⁶⁵ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 153-154. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁶⁶ Papež Řehoř XVI. (1765-1846): ve funkci v letech 1831-1846

⁶⁷ Jeho příjezd byl znemožněn kvůli pletichám čínského kněze Liou Fang-čchia.

⁶⁸ Lauren Marie Joseph Imbert (1796-1839): působil od r. 1824 v Číně;

CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 155. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

Francie viděla, jak je pro misionáře obtížné dostat se do Koreje, proto se rozhodla vychovat kněze z korejských obyvatel. R. 1836 byl Kim Tă-gŏn⁶⁹ společně s dalšími dvěma Korejci poslán studovat teologii do Macaa. Prvním západním knězem, který překročil hranice, byl r. 1836 Pierre Philibert Maubant⁷⁰, kterého o rok později následovali Jacques Honorè Chastan⁷¹ a biskup Imbert. Ačkoliv kulturní bariéra mezi misionáři ze západu a místními obyvateli byla obtížně překonatelná, s jejich příchodem a s ustanovením Korejské farnosti⁷² se počet věřících opět zvýšil, komunita měla kolem 9 tisíc členů.⁷³

Díky politickým změnám⁷⁴ přestalo být stíhání křesťanů tak intenzivní, alespoň na pár let. Další vlna perzekucí s cílem chytit klíčové postavy církve přišla s rokem 1839. Věznice zaplnili katolíci a vyvstala otázka, jak s nimi naložit. Ti, kteří se odmítli zřít víry, byli za souhlasu regentky Sunwŏn popraveni. Brutalitu perzekuce demonstruje fakt, že kvůli špatnému svědomí z poprav křesťanů se několik vysoce postavených úředníků rozhodlo rezignovat.⁷⁵ Biskup Imbert toužil po konci této nespravedlnosti, nechal se proto zatknout a v dopise vyzval kněze Maubanta a Chastana, ať se s ním vydají na mučednickou smrt. Všichni tři byli bití, aby řekli, čeho zde chtěli dosáhnout a prozradili, kdo jim pomáhal. Bylo jim slíbeno, že je pošlou

⁶⁹ Kim Tă-gŏn (金大建; 1821-1846): Stal se prvním korejským katolickým knězem.

⁷⁰ Pierre Philibert Maubant (1803-1839): Byl prvním západním knězem, který překročil hranice Koreje a působil zde jako misionář společně s bratrem Chastanem a biskupem Imbertem.

⁷¹ Jacques Honorè Chastan (1803-1839): Působil v Koreji jako misionář společně s knězem Maubantem a biskupem Imbertem.

⁷² Biskup Imbert byl toho názoru, že vzdělání Korejců v Macau bude trvat příliš dlouho, proto sám vybral několik mužů a zapojil je do intenzivního učebního procesu s vidinou jejich vysvěcení do 3 let. Byl však r. 1839 zatčen a výcvik nemohl dokončit. Prvním korejským knězem se tak stal r. 1845 Kim Tă-gŏn. - CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosŏn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 158. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁷³ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosŏn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 155-158. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁷⁴ Všichni, kteří se podíleli na hrůzách perzekuce roku *sinju* (1801), byli krátce po jejím konci eliminováni a začalo se vytvářet vládní uskupení s panovníkovými oblíbenci. Moc do svých rukou pevně uchopil klan Kimů z Andongu (安東金), vycházející z frakce *namin*, který se postaral o potrestání členů *pjŏkpcha* a dosáhl politické odplaty. Právě díky této změně v politice bylo stíhání křesťanů do velké míry utlumeno. Po Sundžoově smrti r. 1834 připadl trůn osmiletému Hŏndžongovi (憲宗; 1827-1849), místo kterého vládla regentka Sunwŏn, královna matka z rodu Kimů z Andongu. Její mírný přístup ke katolíkům zanedlouho sklízela ostrou kritiku od klanu Pchungjangských Čoů (豐壤 趙), jehož členům se r. 1839 podařilo nabýt významných politických funkcí. Regentka neustála tlak a r. 1839 tak vypukla další perzekuce. - CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosŏn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 171-178. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁷⁵ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosŏn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 178. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

domů, pokud se přiznají. Navzdory tomu kněží stále jen opakovali, že jsou zde kvůli misijní činnosti a katolíci že mají dobré srdce. Na příkaz regentky Kim jim byly setnuty hlavy, a tak se otcové Imbert, Chastan a Maubant stali prvními lidmi ze Západu, kteří byli v Koreji popraveni kvůli víře. Spolu s nimi zahynuly další osoby, které se podílely na činnosti církve, a to i přes jejich výmluvné obhajoby, kde vyličují, proč katolicismus není ani cizí ani nebezpečný. Tato perzekuce roku *kihä* (己亥) si vyžádala přibližně 200 popravených osob (včetně 14 letého chlapce, který vytrval ve víře až do konce), přičemž bylo propuštěno 450 odpadlíků. Násilí, kterého se vláda tohoto roku dopustila, vyvolalo v lidech odpor a král Hōndžong tak vystupuje se svým prvním veřejným prohlášením, ve kterém sice obhajuje správnost perzekuce, ale zároveň ji ukončuje.⁷⁶

O několik let později, konkrétně roku 1843, papež do Koreje poslal nového biskupa Ferréola⁷⁷ společně s dalšími dvěma kněžími. O tři roky později dočasný klid ukončily tři válečné lodě francouzského námořnictva, které dorazily ke břehům Koreje a žádaly vysvětlení poprav tří kněží, Imberta, Maubanta a Chastana. Dvůr se rozhodl popraviti všechny, kteří mají se zprostředkováním informací Francii o popravě cokoliv společného. Rok 1846, také označován jako rok *pjōngo* (丙午), se do dějin zapsal opět jako rok poprav křesťanů.⁷⁸

Roku 1849 se stíhání křesťanů zmírnilo⁷⁹ a jejich počet se pohyboval okolo 11 tisíc.⁸⁰ Posílání Korejců do zahraničí na teologické studium bylo problematické kvůli jejich neschopnosti adaptace na klima a úmrtí kvůli epidemiím, proto byla v Koreji r. 1855 založena první teologická škola s názvem Teologická škola sv. Josefa (Sōngdžo sinhakkjo).⁸¹ Roku 1865 již bylo v zemi na 23 tisíc křesťanů.⁸²

⁷⁶ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosōn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 180-191. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁷⁷ Jean-Joseph-Jean-Baptiste Ferréol (1808-1853): Byl v r. 1843 ustanoven Korejským apoštolským vikářem.

⁷⁸ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosōn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 188-190. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁷⁹ V té době nastoupil panovník Čchōldžong (哲宗; 1831-1864), jehož přístup ke křesťanům byl mírnější.

⁸⁰ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosōn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 165. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁸¹ Kromě latiny, filozofie a teologie zde byly vyučovány také přírodní vědy, historie atp., za perzekuce roku *pjōngin* (丙寅) došlo r. 1866 k uzavření školy a umučení hlavních postav. Teologické vzdělání pak bylo možné až po konci perzekuce r. 1885.

⁸² CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosōn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press,

Za prince regenta Tawönguna (vládl fakticky Koreji v letech 1863-1873)⁸³ tlak západních mocností na otevření Koreje eskaloval. Rusko budovalo válečné lodě a tlačilo na Koreu, ať se otevře obchodu. Ačkoliv korejský dvůr na návrhy nepřistoupil, Korejci pocítovali, že jsou hnáni do kouta. Křesťanská církev se chopila příležitosti získat náboženskou svobodu a jako řešení navrhovala spojení s Francií, což by představovalo nastolení účinné protiruské politiky. Tento plán k předejití ruské invazi Tawönguna zaujal a misionářům vzkázal, ať se s ním setkají v Söulu. Francouzským kněžím se však nepodařilo přijet včas, což regenta velmi popudilo. V Číně se v tu dobu rozmáhaly protikřesťanské názory a výsledkem těchto událostí bylo, že Tawöngun změnil svůj postoj a přestal náboženství tolerovat. Došlo k zatčení několika hlavních aktérů církve včetně biskupa Berneuxe⁸⁴, který se odmítl vzdát víry a byl popraven. Tím bylo r. 1866 odstartováno šestileté pronásledování katolíků po celé zemi, označováno jako perzekuce roku *pyöngin* (丙寅). Zahynulo jak mnoho křesťanů včetně devíti francouzských kněží, tak i řada nevěřících, kteří byli falešně obviněni.⁸⁵ Francie, zpravená o osudech svých misionářů, poslala do Koreje flotilu a dožadovala se vysvětlení poprav svých lidí.⁸⁶ Incident vyústil r. 1866 v bitvu u ostrova Kanghwa, kde Korejci zvítězili a Francie se stáhla.⁸⁷ Misionáři byli považováni za průkopníky, respektive za předvoj invaze, což vedlo k intenzifikaci poprav. Již nešlo tolik o problém náboženství jako takového, ale o způsob bránit se a chránit svoji suverenitu.⁸⁸ Ze země tak nakonec uprchli i zbývající dva francouzští kněží a Korea byla opět ponechána bez církevních hodnostářů.⁸⁹ Perzekuce se dále prodlužovala kvůli jednotlivým

[2006]. s. 168. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁸³ Princ regent Tawöngun (大院君; 1820-1899): vládl v letech 1863-1873

⁸⁴ Siméon-François Berneux (1814-1866): Korejský apoštolský vikář po biskupovi Ferréolovi

⁸⁵ Regent údajně trpěl před smrtí výčitkami a nařídil, aby duším umučených křesťanů byly přinášeny oběti. - CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986. s. 38.

⁸⁶ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosön Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 206. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁸⁷ Francouzi podcenili korejskou vládu, která byla o nájezdu předem informována Čínou.

⁸⁸ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosön Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 214. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁸⁹ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosön Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 208-209. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

incidentům, jakými byl například r. 1866 incident s lodí General Sherman⁹⁰ a r. 1868 Oppertova akce.⁹¹ Po šesti letech bylo umučeno a popraveno více než 8 tisíc lidí.⁹²

Králi Kodžongovi⁹³ byla předána moc v roce 1873 a jelikož politika izolace již nebyla možná, otevřel Koreu státům jak ze Západu, tak z Východu.⁹⁴ Panovník byl nakloněný reformám a kromě schopné zahraniční politiky prosazoval mírný přístup ke katolíkům. Díky smlouvě s Japonskem r. 1876, s USA r. 1882 a s Francií r. 1883 Korea vstoupila do mezinárodního kontextu a pronásledování katolíků bylo oficiálně u konce.

⁹⁰ USA chtěly Koreu donutit k obchodu a vyslaly loď Generál Sherman, která r. 1866 bez povolení postupovala po řece Tädong do vnitrozemí. Její zničení posloužilo jako záminka k dalšímu vpádu r. 1871.

⁹¹ Oppert předpokládal, že když vyrabuje hrob regentova otce, princ regent bude nakloněn navázání diplomatických styků.

⁹² CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 214. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

⁹³ Král Kodžong (高宗; 1852-1919): vládl v období 1897-1907

⁹⁴ CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. s. 212. REV. Ham Suk-Hyun Studies in Asian Christianity (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

2. Legalizace katolicismu

Uzavření Smlouvy o přátelství a obchodu s Francií r. 1886 znamenalo legalizaci aktivit francouzských misionářů⁹⁵, kteří nyní mohli volně cestovat po zemi a vzdělávat ve víře. Ačkoliv v zemi stále platil zákaz katolicismu a konfuciáni jej kritizovali, vláda náboženství tiše tolerovala. K oficiálnímu povolení západního učení došlo až roku 1895. Král Kodžong se tehdy setkal s biskupem Mutelem⁹⁶, vyjádřil lítost nad pronásledováním katolické církve za vlády jeho předchůdců a jako gesto vstřícnosti udělil zpětně milost některým mučedníkům, kteří přišli o život r. 1866.⁹⁷

Katolicismus se nyní mohl svobodně šířit a ukotvit svou pozici ve společnosti. V Söulu a velkých městech se začaly budovat farnosti, do jejichž vedení byli povoláváni misionáři. Zakládaly se semináře pro vzdělávání korejských kněží a zpětně se studovaly životy korejských mučedníků.⁹⁸

2.1. Příchod protestantů

Na scénu vedle katolíků přibyli protestanti. Ačkoliv se jimi ve své práci zabývat nebudu, pro lepší porozumění křesťanskému kontextu doby bych ráda uvedla některá fakta. Prvním protestantským misionářem, který se usadil na Korejském poloostrově, byl r. 1884 Horace N. Allen⁹⁹, který zde zpočátku figuroval především jako lékař pro americké diplomaty. Za první

⁹⁵ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z:<http://english.cbck.or.kr/history/1182>

⁹⁶ Gustav Mutel (1854-1933): Narodil se ve Francii. Do Koreje byl poslán r. 1877, ale podařilo se mu tam proniknout až r. 1880. Zatímco čekal v Mandžusku, studoval korejštinu a klasickou čínštinu a udělal velký průzkum ohledně korejských mučedníků. Získal si reputaci kněze velmi schopného v lingvistických a administračních dovednostech a byl r. 1885 povolán zpět do Francie, těsně předtím, než byla mezi Koreou a Francií uzavřena dohoda ohledně základní tolerance katolických misionářů. Když zemřel biskup Marie Blanc (apoštolský vikář pro Koreu v letech 1884-1890), byl Mutel opět poslán do Koreje. Na rozdíl od r. 1880, kdy se do země propašoval, byl r. 1891 lidmi veřejně přivítán. V letech 1890-1911 zde fungoval jako apoštolský vikář. - RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890-1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013(Vol. 4, No. 1), s. 45-46.

⁹⁷ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z:<http://english.cbck.or.kr/history/1182>

⁹⁸ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z:<http://english.cbck.or.kr/history/1182>

⁹⁹ Horace Newton Allen (1858-1932): Narodil se v Ohiu, kde vystudoval medicínu. Jako člen presbyteriánské církve byl r. 1883 poslán do Číny jako misionář a lékař a o rok později do Koreje. R. 1885 zde založil první moderní nemocnici Kwanghjewön (廣惠院). Vyléčil člena královské rodiny, který byl těžce raněn, čímž vzrostla jeho popularita u dvora. Nakonec se stal korejským i americkým diplomatem. - KANG, Wi Jo. The Legacy of Horace Newton Allen. *International Bulletin of Missionary Research: The Big Picture: Mission Bibliography*. Vol. 20, No. 3. 1996, 125-128 s.;

protestantské hlasatele Božího slova jsou častěji považováni Henry G. Appenzeller¹⁰⁰ spolu s Horace G. Underwoodem¹⁰¹, kteří se vylodili v Čemulpchu 5. dubna 1885. Misionáři z protestantské větve zakládali nemocnice a vzdělávací instituce a rychle se stali symbolem modernity. Respekt a důvěru si za lékařskou pomoc¹⁰² a později diplomacii¹⁰³ získali i u dvora. Oproti katolickým komunitám, které vlivem nedávných perzekucí působily poměrně uzavřeně (viz dále), byli protestanti pro Korejce mnohem přístupnější a díky jejich pomoci například v oblasti medicíny i atraktivnější.¹⁰⁴ Roku 1898 bylo v Koreji kolem 40 tisíc katolíků a 20 tisíc protestantů¹⁰⁵ a když vezmeme v potaz, že katolíci zde působili (ač za nepříznivých podmínek) daleko dříve, je očividné, že popularita protestantů rostla rychlejším tempem.¹⁰⁶

2.2. Katolíci mezi Koreou, Ruskem a Japonskem: mise biskupa Mutela

Katolicismus byl Korejcům prezentován prostřednictvím francouzských misionářů, chtěla bych proto nastínit jejich výchozí situaci a z ní vyvěrající schéma, které se v jejich

CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986. 56-57 s.

¹⁰⁰ Henry G. Appenzeller (1858-1902): Narodil se v Pensylvánii, byl členem metodistické církve. Spolu s Horace Underwoodem přijel do Koreje r. 1885. Založil r. 1887 chlapeckou školu Pädžä (培材學堂), byl jedním ze zakladatelů metodistické církve v Koreji a podílel se na překladu Bible (Nového zákona) do korejštiny. - POITRAS, Edward W. The Legacy of Henry G. Appenzeller. *International Bulletin of Missionary Research*. Vol. 18, No. 4. 1994, s. 177-180.

¹⁰¹ Horace Grant Underwood (1859-1916): Narodil se v Londýně, vystudoval teologii v New Jersey. Presbyteriánská církev Underwoodovi povolila vykonávat misijní činnost v Koreji, kam příplul r. 1885 s Henrym Appenzellerem. Je zakladatelem Jönse univerzity (延世大學校), podílel se na překladu Bible do korejštiny. - PANG, Samuel Y. The Legacy of Horace Grant Underwood. *International Bulletin of Missionary Research: The Big Picture: Mission Bibliography*. Vol. 39, No. 3. 2015, s. 150-153.

¹⁰² Například vyléčení člena královské rodiny (r. 1884 Horace Allen zachránil královnina synovce, Min Jöng-ika, na kterého byl spáchán atentát a byl těžce pobodán) nebo boj s cholerou r. 1895 (zahájili plakátovou kampaň, jejímž účelem bylo rozhlásit fakt, že tato choroba je způsobena parazitem, nikoliv démonem, a podnítit tak postižené k vyhledání lékařské pomoci, podařilo se jim vyléčit tisíce Korejců).

¹⁰³ Američtí misionáři měli s králem Kodžongem i královnou Min velmi dobré vztahy. Panovník měl velkou důvěru především k Homeru B. Hulbertovi (1863-1949; který působil v Koreji od r. 1886 jako učitel, podílel se na kompilaci slovníku korejského jazyka, mluvílo se o něm jako o „člověku, který miloval Koreu víc než Korejci“), kterého panovník tajně vyslal r. 1907 na mírovou konferenci v Haagu, aby představitel země zpravil o věcech, kterých se Japonci na Korejcích dopouštějí. - Loving Korea More than Koreans – Homer B. Hulbert. KOREA.net [online]. Oct 07, 2019 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <http://www.korea.net/NewsFocus/History/view?articleId=175882#>

¹⁰⁴ Misionáři se potýkali s obtížně řešitelným problémem. Korejci se často uchýlovali ke křesťanství z toho důvodu, že se jedná o silnější magii s vlastními talismany a duchy, pouze tedy přenesli tradiční vnímání svého starého náboženství na nové. - OAK, Sung-Deuk. *The making of Korean Christianity: Protestant encounters with Korean religions, 1876-1915*. Waco: Baylor University Press, 2013. s. 149. *Studies in world Christianity* (Baylor University Press). ISBN 978-1-60258-575-1.

¹⁰⁵ CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986. s. 39.

¹⁰⁶ YU, Chain-shin. *Korea and Christianity: Studies in Korean Religions and Culture*, 8. Korean Scholar Press. s. 8. ISBN 89-85448-09-3-93230.

činnosti promítalo. V reakci na jezuity, jejichž pastorální péče ve světě byla kritizována, se ve Francii rozvinul přísný pohled převzatý od augustiniánů. S názorem, že mimo církev není možné dojít spasení, začali usilovat o evangelizaci v místech, kam Boží slovo ještě neproniklo. Od 90. let 19. století se proto misionářská aktivita Francouzů podstatně zvýšila.¹⁰⁷

V návaznosti na francouzskou misijní činnost jsou kořeny korejského katolicismu charakteristické striktním rozdělením věcí na svaté a světské. Na život je pohlíženo jako na zkoušku, ve které člověk musí obstát, aby mohl vejít do ráje.¹⁰⁸ Útrapy a perzekuce, kterými si církev v Koreji prošla, v tom katolíky utvrdily. Z tohoto důvodu si katolické komunity i po otevření Koreje udržovaly od ostatních odstup, což stálo v cestě jejich rozvoji, především ve srovnání s protestantskou odnoží. Světským věcem nevěnovali pozornost a nezapojovali se do vytváření moderní civilizace.¹⁰⁹

V tomto období byl biskupem apoštolského vikariátu v Koreji otec Mutel. Jeho cílem bylo ochránit životy katolíků a zajistit jim trvalou svobodu vyznání. Příliš se nezabýval sociální situací a politikou, nicméně považoval za nutné udržovat dobré vztahy se státními úředníky. Vztah s vládou byl dvojsečný, za tolerování katolíků Mutel poskytoval služby korejskému státu, zvláště sloužil jako překladatel mezi králem Kodžongem a francouzskými diplomaty. Věřil, že náboženství a stát mají odlišnou sféru vlivu a že vedle sebe mohou fungovat, aniž by si do oblasti působení výrazně zasahovaly. Stát situaci vnímal jinak a snažil se zachovat zbytky rituální nadvlády, což mezi nimi občas vyvolávalo napětí.¹¹⁰ Jako jeden z konfliktů bych uvedla výstavbu Mjōngdongské katedrály (明洞大聖堂) na místě, kde kdysi bydlel první korejský mučedník, Kim Pōm-u. Kostel na kopci měl převyšovat palác a vláda se snažila projekt zastavit. Biskup odmítl ustoupit, proto bylo misionářům zakázáno šířit v zemi víru. Restrikce dlouho nevydržela, stát už nedisponoval takovou silou jako za dob perzekucí a v situaci, kdy Rusko i Japonsko usilovalo o Koreu, byl dobrý vztah s významným zástupcem Francie žádoucí.

¹⁰⁷ FINCH, Andrew J. French Catholic Spirituality and the Nineteenth-century Korean Church. *Journal of Korean Religions*. University of Hawai'i Press, April 2015(Vol. 6, No. 1), s. 226-237. DOI: <https://doi.org/10.1353/jkr.2015.0000>. ISSN 2167-2040. Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/583890/pdf>

¹⁰⁸ FINCH, Andrew J. French Catholic Spirituality and the Nineteenth-century Korean Church. *Journal of Korean Religions*. University of Hawai'i Press, April 2015(Vol. 6, No. 1), s. 228-229. DOI: <https://doi.org/10.1353/jkr.2015.0000>. ISSN 2167-2040. Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/583890/pdf>

¹⁰⁹ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013(Vol. 4, No. 1), s. 46. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

¹¹⁰ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013(Vol. 4, No. 1), s. 47-48. Dostupné z: [Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/23943305](https://www.jstor.org/stable/23943305)

Mezi čínsko-japonskou (1894-1895) a rusko-japonskou válkou (1904-1905) byla Korea vnitřně nestabilní. Katolíci trpěli¹¹¹ při potlačování hnutí Tonghak,¹¹² vláda neměla situaci pod kontrolou a zásahy mocností, které o Koreu usilovaly, byly hrozbou pro státní suverenitu. Mutel se ocitl v pozici, kdy vyjednával s ostatními vládami. Ačkoliv měl velmi dobré diplomatické schopnosti, jeho politický vliv byl omezený. Korea nebyla prioritním zájmem Francie a nemohl proto od své vlády očekávat velkou podporu.¹¹³ Rusko se v korejské politice stalo mocným hráčem a biskup měl obavy o zachování tolerance katolicismu. Setkal se proto s ruským chargé d'affaires, Alexisem de Speyerem¹¹⁴, který mu slíbil, že proti katolíkům nic podnikat nebude.¹¹⁵

Mutel musel opatrně balancovat, aby si udržel dobrý vztah jak s Koreou, tak s dalšími vládami, které měly v Koreji své zájmy. Zaujal pasivní postoj a pokud to bylo možné, snažil se konfliktům vyhnout. V politice se angažoval tehdy, pokud to mělo přímý či nepřímý vliv na prosperitu katolické církve v zemi.¹¹⁶

¹¹¹ Katolíci byli šikanováni jak japonskou, tak čínskou armádou, které na území vtrhly kvůli povstání tonghak. Například Jean-Moise Jozeau, francouzský misionář, byl 29. července 1894 popraven čínskými vojáky. - RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 49. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

¹¹² Tonghak (východní učení, 東學): Náboženství, které založil r. 1860 Čchö Če-u (崔濟愚; 1824-1864), vzniklo jako opozice k západnímu učení. Hnutí se v 90. letech 19. století zpolitizovalo, mělo za cíl svrhnout královnin rod a vypudit ze země cizí vlivy, především Japonce. R. 1894 přerostlo v povstání, které bylo nakonec potlačeno, nicméně pod záminkou jeho potlačení propukla čínsko-japonská válka. - ECKERT, Carter J., Miriam LÖWENSTEINOVÁ, Marta BUŠKOVÁ a Štěpánka HORÁKOVÁ. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. s. 159-162. ISBN 8071064114.

¹¹³ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 52. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

¹¹⁴ Alexis de Speyer: Stal se r. 1896 ruským konzulem v Söulu. Agresivně propagoval zájmy Ruska v Koreji a tím znechutil jak ostatní zahraniční diplomaty, tak korejskou společnost. - FINCH, Michael. Min Yöng-hwan: a political biography. Honolulu: Center for Korean Studies, University of Hawai'i, c2002. s. 82. ISBN 0824825209.

¹¹⁵ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 52. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

¹¹⁶ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 52-53. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

3. Korejská církev pod japonskou správou

Korea, vystavená imperialistické agresi od r. 1876, se stala japonským protektorátem r. 1905. První japonský generální rezident Itó Hirobumi¹¹⁷ svůj postoj k náboženství vyjádřil jasně, tedy vláda je dominantní a shovívavosti se od něj misionáři dočkají jen v případě, že jeho politice nebudou křížit cestu.¹¹⁸

Cílem biskupa Mutela, který v Koreji zůstal jako hlava katolické církve, bylo zachování tolerance katolicismu a možnost dále evangelizovat. Podle jeho názoru korejská vláda nedokázala katolíky v minulých letech ochránit a korejské nacionalistické aspirace vedly pouze k chaosu. Věděl, že stát církev neochotně trpí až v posledních letech a vzhledem k perzekucím minulého století necítil, že by státu cokoliv dlužil. Japonskou nadvládu proto přijal jako schůdnou možnost k zajištění bezpečí církve.¹¹⁹ Itó Hirobumi¹²⁰, vědom si biskupova postoje, se rozhodl s církví zacházet mírně.¹²¹

R. 1909 An Čunggŭn¹²², který se hlásil ke katolicismu, spáchal na Itó Hirobumiho atentát. Mutel odmítl do Anovy cely smrti poslat kněze a poskytnout mu svátost smíření.¹²³ Pravděpodobně se obával, že kdyby to udělal, aniž by An veřejně vyjádřil lítost nad tím, co udělal, považovali by to Japonci za souhlas s atentátem nebo přinejmenším toleranci tohoto činu. Snažil se vyvarovat všech projevů, kterými by ohrozil katolickou činnosti v Koreji.¹²⁴

¹¹⁷ Itó Hirobumi: generální rezident Koreje v letech 1905-1909

¹¹⁸ Dva roky před oficiálním nastoupením do úřadu, tedy r. 1903, dokonce vyzval papeže, ať misionáře z Koreje stáhne. Obával se, že jsou příliš proruští. Byla to jednoznačná výstraha, že jakýkoliv odboj nebude trpět. - RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 55. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

¹¹⁹ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 55-57. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

¹²⁰ Itó Hirobumi pobídl biskupa Mutela k osobnímu setkání a vypytał se ho na aktuální stav katolicismu v Koreji. Společně s dalšími dvěma protestantskými biskupy ho také pozval, aby se zúčastnil oficiálních událostí a bylo s ním zacházeno (soudě podle zasedacího pořádku) s větší úctou než s ostatními misionáři. Byl považován za někoho, kdo je otevřeně projaponský, a dostávalo se mu větší pozornosti než těm, kdo byli ve svých názorech na japonskou nadvládu zdrženliví. Itó dal jasně najevo, že způsob, jakým s nimi budou zacházet, se odvíjí od míry podpory režimu.

¹²¹ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 55-56. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

¹²² An Čunggŭn (安重根; 1879-1910): katolík, pokřtěn jako An Thomas

¹²³ Tento zákaz neuposlechl otec Wilhelm. Před popravou dal Anovi rozhršení a eucharistii a za tuto neposlušnost mu biskup zakázal sloužit mše po dobu dvou měsíců. Později se Wilhelm obrátil na Vatikán, který mu dal za pravdu, protože Anovo spasení bylo prvořadé.

¹²⁴ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013 (Vol. 4, No. 1), s. 58-61. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

Ačkoliv se do anexe r. 1910 zdál být vztah církve a japonské vlády poměrně přátelský, vztahy se postupně ochlazovaly. Náboženství už bylo v Koreji etablováno – co se týče katolicismu, v zemi bylo v r. 1910 čtyřicet šest misionářů, patnáct korejských kněží, jednačtyřicet studentů kněžského semináře, šedesát devět kostelů a celkem 73 517 katolíků.¹²⁵ Křesťanství neznamenal jen modernitu, ale také víru a naději, a vzhledem k tomu, že Korejci doufali v nezávislost, představovalo pro Japonce hrozbu.¹²⁶

Japonci zakázali vytváření jakýchkoliv lidových spolků a nejpohodlnějším způsobem, jak se sdružovat, bylo připojit se k církvi.¹²⁷ V newyorském periodiku *The Missionary review of the world* se k tomu vyjadřovali takto: „*Japonský tisk už měsíce vede kampaň na pomluvu korejských křesťanů. Většina konvertitů se ke křesťanům údajně připojuje ne z náboženského přesvědčení, ale z přesvědčení, že tím uniknou daním.*“¹²⁸ Mnoho z nových konvertitů opravdu věřilo, že pod záštitou církve nabydou exteritoriální imunity.¹²⁹

Japonci chtěli mít náboženské spolky pod kontrolou, nicméně nechtěli dát všanc sympatie mocností, které bylo dobré mít na své straně. Chtěli budít obraz civilizované země, která se Koreu snaží zmodernizovat, a potlačováním náboženské svobody by vzbudili pochybnosti o svých úmyslech. Japonská vláda proto vyzvala misionáře, ať společně pracují na cíli, který sdílejí, a to každý z vlastní perspektivy, bez vzájemného zasahování do oblastí zájmu. Ačkoliv tuto smířlivou politiku uvítalo mnoho misionářů, kteří věřili v oddělení náboženství od státu, snaha vyšachovat křesťany z politického dění byl zřejmý. Platilo, že Japonci od misionářů očekávají prosazování jejich vlastního řádu, jinými slovy že nebudou podporovat korejská nacionalistická hnutí, která by jejich nadvládu nad poloostrovem ohrožovala.¹³⁰

Ačkoliv bylo r. 1915 křesťanství uznáno jako jedno z oficiálních náboženství Koreje, japonská vláda pokračovala ve své taktice mít je pod kontrolou. Toho samého roku zakázala

¹²⁵ BUSWELL, Robert E. a Timothy S. LEE. *Christianity in Korea*. Honolulu: University of Hawai'i, c2006, s. 97. ISBN 978-0-8248-2912-4.

¹²⁶ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea II*. V Praze: Nová vlna, 2019, s. 70. ISBN 978-80-85845-94-5.

¹²⁷ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1190>

¹²⁸ *The Missionary Review of the World: Korea: The Annexation by Japan*. New York, London: Funk & Wagnalls Company, 1910(vol. 33, 12), s. 951. Dostupné také z: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010805730&view=1up&seq=7>

¹²⁹ *The Missionary Review of the World: Korea: The Annexation by Japan*. New York, London: Funk & Wagnalls Company, 1910(vol. 33, 12), s. 951-952. Dostupné také z: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010805730&view=1up&seq=7>

¹³⁰ RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013(Vol. 4, No. 1), s. 54. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943305>

věrouku a studium bible a nařídila, aby se všechny školy do deseti let přizpůsobily univerzálním (tedy imperiálním) osnovám.¹³¹

Katoličtí vůdci a misionáři si byli dobře vědomi, jaká rizika s sebou politická angažovanost a odboj nesou, proto své členy vybízeli, aby se nezapojovali do žádných nezákonných aktivit. Existují hojné důkazy o tom, že většina z nich uposlechla.¹³² Pokud byli členové církve součástí nějakých spolků, tak neoficiálně a z vlastní iniciativy. Katolická církev se dokonce oficiálně nepodílela¹³³ ani na březnovém Hnutí za nezávislost¹³⁴, nejdůležitější akci proti japonské nadvládě.¹³⁵ Studenti seminářů v Söulu a Tägu, kteří se do hnutí zapojili, byli církví potrestáni nebo vyloučeni a vysvěcení, naplánovaná na rok 1919, byla zrušena.¹³⁶ Po událostech 1. března ovšem v rámci tzv. kulturní politiky japonská správa svou restriktivní politiku zmírnila. Dokonce církevní vůdce zapojila do otázky ohledně školství¹³⁷ a r. 1920 opět povolila výuku podle náboženských osnov.¹³⁸

3.1. Spory ohledně šintoismu a církev v době války

Ve snaze potlačit korejskou kulturu vláda přistoupila k dalšímu kroku, využila japonského šintoismu, který přetvořila na státní náboženství¹³⁹ a pokusila se ho aplikovat na Korejce. Už v prosinci r. 1920 *Missionary review of the world* ve spojitosti s šintoismem uvádí: „*Japonci*

¹³¹ CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986. s. 165-167.

¹³² CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986. s. 129-30.

¹³³ Mnoho katolíků se na něm i přesto podílelo, účastnili sami za sebe. - Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1184>

¹³⁴ Dokument, vyhlášující nezávislost na Japonské vládě, podepsalo 33 korejských náboženských, kulturních, intelektuálních a politických vůdců, přičemž 15-16 z nich bylo křesťanů. – ADAMS, Daniel J. Church Growth in Korea: Perspectives on the Past and Prospects for the Future. *Royal Asiatic Society Korea Branch* [online]. 2004(vol. 79), s. 9 [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: <http://www.raskb.com/transactions/VOL79/VOL79.docx>

¹³⁵ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1190>

¹³⁶ ADAMS, Daniel J. Church Growth in Korea: Perspectives on the Past and Prospects for the Future. *Royal Asiatic Society Korea Branch* [online]. 2004(vol. 79), s. 3 [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: <http://www.raskb.com/transactions/VOL79/VOL79.docx>

¹³⁷ CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986. s. 165-167.

¹³⁸ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea II*. V Praze: Nová vlna, 2019, s. 51. ISBN 978-80-85845-94-5.

¹³⁹ Tato doktrína ztotožňovala japonské vládce s přímými potomky bohyně Slunce, což z nich dělalo rovněž bohy a jejich duše tak hodně uctívání ve svatyních. Japonci se tím jevíli jako vyvolený národ. - *The Missionary Review of the World: Korea: Shintoism Promoted in Korea*. New York, London: Funk & Wagnalls Company, 1920(vol. 43, 12), s. 1116. Dostupné také z: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010806209&view=1up&seq=1150>

potlačují svobodu korejského myšlení novým, rafinovaným způsobem.“¹⁴⁰ Na obyvatele začal být vyvíjen tlak, zejména na státní zaměstnance, mj. i učitele, kterým za neúčast na obřadech hrozila ztráta postavení.¹⁴¹ V r. 1925 katolická církev v Koreji označila šintoismus za herezi a věřícím účast na obřadech zakázala. V polovině 30. let snaha o asimilaci zintenzivnila a násilná propagace šintoismu, který se mezi Korejci neujal, nabrala nový rozměr.¹⁴² Od r. 1935 byla účast na obřadech povinná a japonská vláda prohlásila, že se jedná o vlastenecké obřady, nikoliv o uctívání a rituály s náboženským aspektem. Svatý stolec proto 25. května 1936 katolíkům v Japonsku a v Koreji účast na šintoistických obřadech povolil:

„Podle opakovaného, explicitního prohlášení [japonských vládních] autorit [...] jsou obřady u svatyní pouze vyjádřením vlastenecké lásky, úctou k císařské rodině a patronům jejich vlastní země; tudíž mají pouze civilní význam a katolíci mají dovoleno podílet se na nich a chovat se jako ostatní občané.“¹⁴³

Korejci dobře věděli, že rituál zahrnuje uctívání tradičních japonských božstev a navzdory směrnicí se mnoho z nich nepodřídilo, i když to znamenalo stíhání a sankce. Ve srovnání s protestantskou církví byl vzdor katolíků slabší, za což sklidili kritiku.¹⁴⁴

Řím dal misionářům r. 1927 pokyny, aby postupně předali církev do rukou korejským kněžím, nicméně vláda chtěla vidět ve vedoucích pozicích Japonce.¹⁴⁵ Ve 40. letech se zacházení s katolickou církví zhoršilo, katedrála v Pchjŏngjangu byla v prosinci r. 1940 zabrána pro vojenské účely a po útoku na Pearl Harbor byli američtí misionáři přinuceni vrátit se do své země.¹⁴⁶ Ve strachu, že vláda nahradí západní misionáře figurující v katolické hierarchii japonskými, proces předávání církve do rukou Korejců urychlili. V porovnání s r. 1912, kdy bylo v sŏulské diecézi deset korejských kněží a třicet šest západních misionářů, bylo r. 1944

¹⁴⁰ *The Missionary Review of the World: Korea: Shintoism Promoted in Korea*. New York, London: Funk & Wagnalls Company, 1920(vol. 43, 12), s. 1116. Dostupné také z: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010806209&view=1up&seq=1150>

¹⁴¹ CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986. s. 193-195.

¹⁴² LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea II*. V Praze: Nová vlna, 2019, s. 72. ISBN 978-80-85845-94-5.

¹⁴³ BUSWELL, Robert E. a Timothy S. LEE. *Christianity in Korea*. Honolulu: University of Hawai‘i, c2006, s. 109. ISBN 978-0-8248-2912-4.

¹⁴⁴ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: http://english.cbck.or.kr/history/1_195

¹⁴⁵ ADRÍANYI, Gabriel. *The Church in the modern age*. Vol. 10. New York: Crossroad, c1981, s. 761. Handbuch der Kirchengeschichte, v. 10. ISBN 082450013X.

¹⁴⁶ GRAYSON, James Huntley. *Korea - a religious history*. Rev. ed. New York: Routledge, 2002, s. 173. ISBN isbn0-7007-1605-x

v hlavním městě padesát dva korejských a dvacet čtyři západních kněží.¹⁴⁷ V tomto kontextu byl r. 1942 ustanoven první korejský biskup, Paul No Ki-nam.¹⁴⁸ I jeho okolnosti nutily podporovat koloniální nadvládu, proto dnes není korejskými katolíky uznáván a zůstává kontroverzní postavou.¹⁴⁹ Vatikán ustoupil Japoncům v případě diecézí v Tägu a Kwangdžu, kde se biskupy stali japonští kněží Hayasaka Kubei a Wakida Asagoro. S blížícím se koncem války Japonci často používali církevní budovy jako kasárny pro japonskou armádu a kněze a studenty seminářů nabírali do armády.¹⁵⁰

3.2. Růst církve v době japonské nadvlády

Během okupace došlo k velkému nárůstu křesťanů, přispěla k tomu částečně i imigrace věřících z Japonska.¹⁵¹ V r. 1910 byla v Koreji pouze diecéze v Söulu, r. 1911 se od ní oddělila diecéze v Tägu a ve 20. letech se vyčlenila diecéze Wönsan.¹⁵² S koncem japonské nadvlády bylo v zemi devět diecézí.¹⁵³

R. 1920 bylo v Koreji 292 kostelů a 90 tisíc věřících, o dvanáct let později 323 kostelů a 110 tisíc katolíků, z nichž bylo 55 korejských kněží. Odhady ze 40. let uvádí nárůst komunity na 183 tisíc lidí se 139 korejskými kněžími. I přesto katolíci tvořili pouze 0,05 % obyvatelstva.¹⁵⁴

¹⁴⁷ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Imperialism* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2018-12-26]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

¹⁴⁸ Paul Marie No Ki-nam (盧基南; 1902-1984): Ve funkci biskupa Söulu byl v letech 1940-1962, dále byl arcibiskupem v letech 1962-1967. - Paul Roh Ki-nam. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Roh_Ki-nam

¹⁴⁹ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Imperialism* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2018-12-26]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

¹⁵⁰ GRAYSON, James Huntley. *Korea - a religious history*. Rev. ed. New York: Routledge, 2002, s. 173. ISBN isbn0-7007-1605-x

¹⁵¹ *The Missionary Review of the World: Korea: Rome Making Gains in Korea*. New York, London: Funk & Wagnalls Company, 1907(vol. 30, 10), s. 785. Dostupné také z: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010796996;view=1up;seq=837>.

¹⁵² KIM, Jeong Sook. HISTORY OF THE KOREAN CATHOLIC CHURCH. In: *Communio Internationalis Benedictinarum* [online]. United Kingdom, 2010 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf

¹⁵³ CHOI, Suk-Woo. Korean Catholicism Yesterday and Today. *KOREA JOURNAL*. 1984 (Vol. 24, no. 8), s. 14.

¹⁵⁴ BUSWELL, Robert E. a Timothy S. LEE. *Christianity in Korea*. Honolulu: University of Hawai'i, c2006, s. 109. ISBN 978-0-8248-2912-4.

4. Katolická církev po osvobození

Japonská kapitulace 15. srpna 1945 a vyhlídka na svobodnou budoucnost mezi většinou Korejců rozvířily euforii. Netrvala však dlouho, po dosažení nezávislosti došlo k rozdělení země na severní a jižní část, což byl stav, který následně potvrdila korejská válka. Spolu se zemí se rozdělila mj. také katolická církev. Jižní část poloostrova zažívala, s ohledem na svou historii, bezprecedentní náboženskou svobodu, ačkoliv katolicismus stále čelil diktátorským režimům.¹⁵⁵

Ačkoliv církev toužila po osvobození a následně se z něj radovala¹⁵⁶, faktem je, že se japonskému režimu za doby okupace podvolila. Vzhledem k jejímu oficiálnímu postoji zde nemohla být žádná výrazná osobnost, která by se aktivně podílela na dosažení nezávislosti a přitáhla tím na katolicismus pozornost Korejců. Proto byl vliv církve na korejskou společnost po osvobození stále velmi malý.¹⁵⁷

4.1. Situace v jižní části poloostrova

Po skončení okupace dosazení japonští kněží uvolnili své posty a církev měla volné ruce, aby je zaplnila kněžími dle vlastního uvážení, zejména biskupa v Tägu a v Kwangdžu.¹⁵⁸ Svátý stolec se začal o Koreu mnohem více zajímat a papež Pius XII.¹⁵⁹ navázal diplomatické vztahy tím, že do země vyslal 7. června 1947 prvního apoštolského delegáta, Patrica Jamese Byrnea.¹⁶⁰ Vatikán se ukázal být jedním z prvních států, který Koreu vnímal jako nezávislou. V roce 1948 Řím také sehrál roli v tom, aby další katolické státy uznaly jihokorejskou vládu jako jedinou legitimní vládu Korejského poloostrova.¹⁶¹

¹⁵⁵ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Imperialism* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2020-04-03]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

¹⁵⁶ Za osvobození 15. srpna katolíci děkovali Panně Marii, jelikož to považovali za dárek ke Slavnosti Nanebevzetí Panny Marie, významnému mariánskému svátku. V mjongdongské katedrále se sloužila bohoslužba k přivítání amerických vojsk a byla připravena uvítací recepce.

¹⁵⁷ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1204>

¹⁵⁸ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1204>

¹⁵⁹ Papež Pius XII. (1876-1958): ve funkci v letech 1939-1958

¹⁶⁰ Patrick James Byrne (1888-1950): Americký misionář byl jako první v čele apoštolské delegace, nově ustanovené 7. dubna 1949. Když vypukla korejská válka, byl r. 1950 unesen, zemřel v severní Koreji na následky zranění. - A Bishop represents Korea to celebrate 70 years of diplomatic relations with the Holy See. *Agenzia Fides* [online]. 23.5.2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: http://www.fides.org/en/news/62339-ASIA_SOUTH_KOREA_A_Bishop_represents_Korea_to_celebrate_70_years_of_diplomatic_relations_with_the_Holy_See

¹⁶¹ A Bishop represents Korea to celebrate 70 years of diplomatic relations with the Holy See. *Agenzia Fides* [online]. 23.5.2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.fides.org/en/news/62339->

Se sociálními změnami, které s sebou osvobození přineslo, katolíci přestali být pasivní duchovní organizací a začali se aktivně podílet na zlepšení situace v zemi. Obnovili deník *Kjŏnghjang sinmun*¹⁶², prostřednictvím kterého mohli otevřeněji komunikovat se společností.¹⁶³ Začali zakládat školy a vzdělávací instituce, nemocnice, kliniky, sirotčince a domovy důchodců.¹⁶⁴

Protože byli laikové vybízeni, ať jsou ve společnosti aktivní, značný počet katolíků se začal angažovat také v politice.¹⁶⁵ Podmínky byly příznivé, pravicoví politici včetně prezidenta I Süng-mana¹⁶⁶ se k církvi stavěli pozitivně.¹⁶⁷

4.1.1. Antikomunistický postoj církve

Komunismus v Koreji zakořenil už v r. 1925 s tajným založením *Korejské komunistické strany* a už tehdy byly v katolických časopisech k vidění články, které před ideologií varovaly.¹⁶⁸

Papež Pius XI. vydal r. 1937 papežskou encykliku *Divini Redemptoris*¹⁶⁹, která byla přeložena do korejštiny. Upozorňuje v ní na hrozbu, kterou komunismus představuje, a alarmuje církvev. Od r. 1945 katolická média v jižní Koreji velmi aktivně šířila antikomunistický postoj, s přibývajícimi katolickými uprchlíky ze severu o to horlivěji. Církvev r. 1948 před

ASIA_SOUTH_KOREA_A_Bishop_represents_Korea_to_celebrate_70_years_of_diplomatic_relations_with_the_Holy_See

¹⁶² *Kjŏnghjang sinmun* (京郷新聞): katolické noviny, za japonské okupace byly zakázány, po osvobození opět mohly fungovat – CHOI, Suk-Woo. *Korean Catholicism Yesterday and Today. KOREA JOURNAL. 1984* (Vol. 24, no. 8), s. 10-11.

¹⁶³ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Imperialism* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2020-04-03]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

¹⁶⁴ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1204>

¹⁶⁵ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Imperialism* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2020-04-03]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

¹⁶⁶ I Süng-man (李承晩; 1875-1965): první prezident Korejské republiky, ve funkci v letech 1948-1960

¹⁶⁷ KIM, Jeong Sook. HISTORY OF THE KOREAN CATHOLIC CHURCH. In: *Communio Internationalis Benedictinarum* [online]. United Kingdom, 2010 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf

¹⁶⁸ Například r. 1925 vydal katolický časopis *Kjŏnghjang čapči* článek s názvem „Nevěřte komunistickým propagandistům a vyhněte se jim“;

CHÉREL-RIQUIER, Evelyne. The South Korean Catholic Church's Attitude towards North Korea: from Antagonism to Development of Dialogue and Cooperation. *Journal of Korean Religions: North Korea and Religion* [online]. Vol. 4, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2013, s. 69-71 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943355>

¹⁶⁹ *Divini redemptoris*. Dostupné z: http://www.vatican.va/content/pius-xi/en/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_19370319_divini-redemptoris.html

volbami otevřeně podporovala založení republiky, nezávislé a „čisté“ od ideologie, která by mohla znamenat její zánik.¹⁷⁰

4.2. Situace v severní části poloostrova

Sovětská armáda v severní Koreji oficiálně garantovala svobodu náboženství a stejně tak zde církve oslavovala národní osvobození. Katolíci byli v r. 1945 aktivní, hodlali vybudovat katedrálu a zaujali místa v antikomunistických stranách, především v *Korejské demokratické straně*.^{171, 172} Jejich ambice byly velmi rychle potlačeny a komunisté začali pracovat na vymýcení náboženství. Studenti byli ve školách vedeni k idejím historického materialismu a v neděli se pořádala protikřesťanská propagandistická sezení.

Podle kněze Kim Söng-hwana, kterému se ještě před válkou podařilo utéct na jih, začala perzekuce katolíků v severní Koreji roku 1946. Část diecéze Hamhüng v dubnu spadla pod čínskou církev a 20. května zde bylo zatčeno několik německých kněží, mnichů a sester.¹⁷³

S novou vládou sovětského typu opatření proti církvi zintenzivněla. R. 1949 vtrhli proponenti režimu do opatského chrámu v Tögwönu a zatkli biskupa Sauera¹⁷⁴ spolu se všemi zahraničními misionáři a sestrami. Biskup Hong Jong-ho¹⁷⁵ z pchjüngjanské diecéze proti tomu ostře protestoval, což vyústilo v jeho zatčení a zatčení všech kněží v této oblasti.¹⁷⁶

Už před korejskou válkou byla většina kněží na severní části poloostrova zatčena, kostely zavřeny a duchovním spolkům nařízeno, ať se rozpustí. V té době mnoho katolíků prchlo na jih.¹⁷⁷

¹⁷⁰ CHÉREL-RIQUIER, Evelyne. The South Korean Catholic Church's Attitude towards North Korea: from Antagonism to Development of Dialogue and Cooperation. *Journal of Korean Religions: North Korea and Religion* [online]. Vol. 4, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2013, s. 69-71 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943355>

¹⁷¹ Korejská demokratická strana byla založena 5. listopadu 1945. Byla přejmenována r. 1981 na Sociální demokratickou stranu a dnes je součástí Demokratické fronty za znovusjednocení Koreje.

¹⁷² Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1204>

¹⁷³ CHÉREL-RIQUIER, Evelyne. The South Korean Catholic Church's Attitude towards North Korea: from Antagonism to Development of Dialogue and Cooperation. *Journal of Korean Religions: North Korea and Religion* [online]. Vol. 4, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2013, s. 72 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943355>

¹⁷⁴ Joseph Sauer (1877-1950): Německý kněz patřil k Řádu svatého Benedikta. Zemřel ve vězení v Pchjüngjangu.

¹⁷⁵ Hong Jong-ho (洪龍浩; 1906-?): biskupem v Pchjüngjangu od r. 1944

¹⁷⁶ CHOI, Suk-Woo. Korean Catholicism Yesterday and Today. *KOREA JOURNAL*. 1984 (Vol. 24, no. 8), s. 11-12.

¹⁷⁷ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1204>

4.3. Korejská válka

Vtrhnutí severokorejských vojsk na jih se podepsalo i na církvi. Sto padesát kněží a laiků ve vedoucích pozicích, včetně pěti biskupů a apoštolského delegáta Byrnea, bylo zajato a většina z nich byla zabita. Církev na jihu přežila a pokračovala ve své misii. Když byla v průběhu války severokorejská vojska zatlačena zpátky a Korejský poloostrov se dostal do rukou armády Korejské republiky a vojsk OSN, podle CBCK se jihokorejští katolíci pustili na severu do obnovy církve, která v té době postrádala kněze. Zanedlouho však byla jihokorejská armáda vytlačena zpátky k 38. rovnoběžce. Na jihu pak pokračovali v pomoci severokorejským katolíkům, starali se o uprchlíky a zapojovali se do pastorální péče o armádu i o zajatce z komunistických oddílů.¹⁷⁸

V době války věřících rychle přibývalo, je zaznamenáno tempo růstu přes 20 %.¹⁷⁹ Rapidní nárůst byl s největší pravděpodobností způsoben především těžkostmi spojenými s válkou, jelikož v těchto dobách lidé snadněji inklinují k náboženství.

Korejská církev měla v tomto období celkem pět apoštolských vikariátů, tři apoštolské prefektury a jedno opatství.¹⁸⁰ Zdroje se v celkovém počtu věřících rozcházejí, v některých materiálech¹⁸¹ započítávají například i katolíky v autonomní oblasti Jönbjön, čísla se nicméně pohybují mezi 160-180 tisíci. Když se rozdělení Korejského poloostrova stabilizovalo, znamenalo to pro církvev na jihu ztrátu apoštolského vikariátu v Pchjöngjangu a Hamhüngu spolu s tögwönským územním opatstvím nedaleko města Wönsan a provincie Hwanghä, která byla dříve součástí söluského apoštolského vikariátu.

Po korejské válce byla církev v KLDŘ s největší pravděpodobností prakticky zničena, a pokud z ní něco zbylo, přesunulo se to do ilegality. Ačkoliv ústava KLDŘ z r. 1945 zaručuje mimo jiné i svobodu náboženského vyznání, praxe je natolik složitá, že není možné zodpovědně učinit jakékoliv závěry. Materiály, které jsou dostupné na stránkách Korejské centrální zpravodajské agentury¹⁸² jsou zkreslené a vývozní. Stejně tak články, které publikují západní

¹⁷⁸ KIM, Jeong Sook. HISTORY OF THE KOREAN CATHOLIC CHURCH. In: *Communio Internationalis Benedictinarum* [online]. United Kingdom, 2010 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf

¹⁷⁹ KIM, Jeong Sook. HISTORY OF THE KOREAN CATHOLIC CHURCH. In: *Communio Internationalis Benedictinarum* [online]. United Kingdom, 2010 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf

¹⁸⁰ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1204>

¹⁸¹ Čerpala jsem například z: CBCK; *The Blackwell Companion to Catholicism; The Founding of Catholic Tradition in Korea*

¹⁸² <http://kcna.kp>

badatelé, reflektují pouze stav, který severní Korea dovoluje zjistit. Ve své práci se proto, až na výjimky, nadále nebudu náboženskou situací v Korejské lidově demokratické republice zabývat.

5. Růst katolické církve po korejské válce

Představa Korejců o katolické církvi se po válce změnila. V kontextu mediálních kampaní o „zlu“ v podobě komunismu, kterému jižní Korea čelila, katolicismus spadl do kategorie antikomunistických bojovníků. Dále během válečného konfliktu i po něm americké křesťanské organizace, například *National Catholic Welfare Conference*¹⁸³ nebo *Church World Service*¹⁸⁴, poskytovaly humanitární pomoc Korejcům. Zasloužily se o výraznou pomoc s lékařskou péčí, vybudováním sirotčinců, škol, domovů pro ovdovělé a pomohly se postarat o uprchlíky.¹⁸⁵ Místní katolíci se podíleli na distribuci humanitárních dodávek. Pomoc od křesťanů na sebe přirozeně přitáhla pozornost Korejců a renomé náboženství se značně zvýšilo.¹⁸⁶

Do Koreje se vraceli misionáři, kteří ji museli v minulých letech opustit, a přicházelo s nimi mnoho nových. V této době měla církev pochopitelně větší prostor pro působení. Nově vzniklá Korejská katolická konference¹⁸⁷ se aktivně zapojila do činností spojených se vzděláním, medicínou, publikačními aktivitami, sociální sférou atd., na což byla napojena samotná evangelizace. Byla založena univerzita Sögang v Söulu vedená jezuitou a ženská univerzita Hjosöng v Tägu.¹⁸⁸ Katolíci, kteří obdivovali korejské mučedníky, chtěli po jejich vzoru evangelizovat a entuziasticky se zapojovali do nově vzniklých organizací, jako byla například Mariina Legie.¹⁸⁹

¹⁸³ National Catholic Welfare Conference (původně National Catholic Welfare Council): Byla založena r. 1919 na popud papeže Benedikta XV., aby se američtí biskupové angažovali v dosažení míru ve světě, rozvoji ve vzdělání a v boji za lidská práva. V r. 1920 založila Imigrační úřad, aby imigrantům poskytla právní a finanční pomoc. - *National Catholic Welfare Conference Case Files, 1904-1958*. The University of Texas at El Paso Library: C.L. Sonnichsen Special Collections Department. Dostupné z: https://www.utep.edu/library/_Files/docs/special-collections/finding-aids/MS173_NCWC.pdf

¹⁸⁴ Church World Service: Organizace vznikla r. 1946 jako reakce na situaci po druhé světové válce. Soustředila se na humanitární pomoc potřebným. - *Church World Service* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://cwsglobal.org/about/>

¹⁸⁵ S koncem války byl celkový počet katolíků, kteří uprchli ze Severu, odhadován na 15-20 tisíc. - GWON, Gwisook. Reframing Christianity on Cheju during the Korean War. *Journal of Korean Religions* [online]. Vol. 6, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2015, s. 94 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24577635?seq=1#metadata_info_tab_contents

¹⁸⁶ GWON, Gwisook. Reframing Christianity on Cheju during the Korean War. *Journal of Korean Religions* [online]. Vol. 6, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2015, s. 95-96 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24577635?seq=1#metadata_info_tab_contents

¹⁸⁷ Korejská katolická konference (韓國天主教中央協議會): založena 11. ledna 1952

¹⁸⁸ Na oficiálních webových stránkách Katolické univerzity v Tägu se uvádí, že v květnu roku 1914 byl založen Teologický seminář sv. Justina, v květnu roku 1952 střední dívčí škola Hjosöng, která byla v únoru roku 1953 povýšena na čtyřletou střední školu a až později na univerzitu.

¹⁸⁹ Mariina legie: Tato mezinárodní katolická laická organizace z Irsku byla v Koreji představena r. 1953. Její přínos spočíval v úspěšném podnětu katolíků k podílení se na misi a aktivitách církve na rozdíl od již existujících asociací, které byly omezené pouze na osobní zbožnost. Hnutí Mariiny legie neslo ovoce a přispělo k růstu církve v jižní Koreji. R. 1996 mělo napříč zemí asi 260 tisíc aktivních členů.;

V 50. letech byla expanze katolicismu v Koreji natolik evidentní, že církev byla přítomna po celé zemi, a to včetně izolovaných ostrovů.¹⁹⁰ Katolická církev nebyla vnímána jako náboženská komunita na okraji společnosti, ale jako aktivní společenství, které je pro Koreu přínosem.¹⁹¹ Mnoho Korejců konvertovalo kvůli praktické pomoci, kterou poskytovalo¹⁹², a také protože hledali spirituální útěchu v komunitním prostředí během doby velkých sociálních změn.¹⁹³

5.1. Vztah katolické církve a I Süng-manovy vlády

Prvním prezidentem Korejské republiky se stal I Süng-man.¹⁹⁴ Na začátku nedisponoval nijak silnou politickou základnou a na katolíky se snažil udělat dobrý dojem, aby získal jejich podporu. Jelikož sdíleli antikomunistický postoj, který byl pro prezidenta klíčový, jejich vztah byl ze začátku smířlivý.¹⁹⁵ V této atmosféře se rozhodla poměrně značná část katolíků zapojit do politiky a podílet se na uspořádání země, jako příklad bych uvedla Čang Mjõna.¹⁹⁶

Autoritativní způsob vlády a nekompetentní správa země u lidí vyvolala nespokojenost a katolická církev začala vyjadřovat svůj nesouhlas s vedením státu, především prostřednictvím deníku *Kjõnghjang sinmun*. Čang Mjõn, který byl od r. 1950 premiérem, r. 1951 rezignoval na úřad.¹⁹⁷ Oficiálně se s prezidentem rozešel r. 1955, kdy založil opoziční *Demokratickou*

Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1211>

¹⁹⁰ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1211>

¹⁹¹ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Development* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2018-12-26]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

¹⁹² CBCK na svých webových stránkách mluví o těchto lidech, kteří konvertovali kvůli sociálním benefitům, jako o „rýžových křesťanech“.

¹⁹³ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Development* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2018-12-26]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

¹⁹⁴ I Süng-man (李承晩; 1875-1965): prezidentem Korejské republiky v letech 1948-1960

¹⁹⁵ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1211>

¹⁹⁶ Čang Mjõn (張勉; 1899–1966): Byl z katolické rodiny. Studoval ve Spojených státech a v Pchjõngjangu. V r. 1949 byl vyslancem I Süng-mana v USA. Měl být ve funkci premiéra v letech 1950-1952, nicméně rezignoval o rok dříve. Založil Demokratickou stranu a byl r. 1956 zvolen viceprezidentem. Toho samého roku na něj byl spáchán atentát, pokus byl ale neúspěšný. R. 1960 se stal premiérem druhé republiky. Po vojenském převratu r. 1961 byl nucen rezignovat. - HOARE, James. *Historical dictionary of the Republic of Korea*. Third edition. Lanham: Rowman & Littlefield, 2015, s. 98.;

KIM, Therese. *The Korean Catholic Church* [online]. CIB Conference Meeting in South Korea 5 – 19 September 2017 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf.

¹⁹⁷ Ačkoliv Čang Mjõn tvrdil, že rezignoval kvůli zdraví, pravděpodobně rezignoval kvůli neshodám s I Süng-manem.

*stranu*¹⁹⁸ a následující rok byl zvolen viceprezidentem.¹⁹⁹ Z katolické církve se ovšem stal nepřítel a vláda ji začala napadat a potlačovat. Roku 1959 byla *Kjŏnghjang sinmun* odebrána vydavatelská licence.²⁰⁰ Prezident označil biskupa No Ki-nama²⁰¹, který podporoval Čang Mjŏna a otevřeně I Sŭng-mana kritizoval, za „politického biskupa“ a poslal žádost do Vatikánu, aby monsignora nahradili.²⁰²

Autoritářská vláda představovala pro církve výzvu. Bojem proti ní riskovala a ve výsledku dosáhla toho, že katolicismus nabyl na popularitě.

Po revoluci 19. dubna r. 1960, která způsobila pád I Sŭng-manova diktátorského režimu, byla upravena ústava a reorganizovala se vláda. *Kjŏnghjang sinmun* byly obnoveny a katolická církev vyzvala veřejnost, aby ve volbách podpořila katolické kandidáty. Výsledky ukázaly vítězství *Demokratické strany* v čele s Čang Mjŏnem.²⁰³

¹⁹⁸ Demokratická strana (民主黨): fungovala v letech 1955-1964

¹⁹⁹ HOARE, James. *Historical dictionary of the Republic of Korea*. Third edition. Lanham: Rowman & Littlefield, 2015, s. 121.

²⁰⁰ HONG, Yong-pyo. *State security and regime security: President Syngman Rhee and the insecurity dilemma in South Korea, 1953-60*. New York: St. Martin's Press, 1999. ISBN 0312217668. s. 130-131

²⁰¹ No Ki-nam (盧基南; 1902-1984): biskupem v Sŏulu v letech 1940-1962, arcibiskupem v letech 1962-1967

²⁰² Vatikán poslal do Koreje kardinála G. P. Agagianiani, aby situaci prošetřil.; Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1211>

²⁰³ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1211>

6. Změny v katolické církvi v 60. letech 19. století

Dubnová revoluce znamenala konec I Süng-manova režimu. Období, kdy byl premiérem opět Čang Mjön, trvalo pouze devět měsíců a skončilo květnovým pučem Pak Čöng-hüia.²⁰⁴ Nová vláda katolíkům²⁰⁵ nezasahovala do ekonomických prostředků²⁰⁶ a církev ji nekritizovala.²⁰⁷ Nový režim raději podporovala nebo se k němu stavěla neutrálně.²⁰⁸

Šedesátá léta byla pro katolickou církev v Koreji velkým historickým milníkem. V roce 1962 obdržela od Svatého Stolce svolení uspořádat oficiální hierarchii a biskupové Söulu, Tägu a Kwangdžu²⁰⁹ byli povýšeni na arcibiskupy. Církev byla reorganizována na tři arcidiecéze a osm diecézí. Diecéze Inčchönu, Tädžonu, Čchunčchönu, Pchjöngjangu a Hamhüngu patřily k Söulu, diecéze Pusanu a Čchöngdžu k církevní provincii Tägu a diecéze Čöndžu k arcidiecézi Kwangdžu. Katolická církev v Koreji tak 178 let po jejím založení konečně nabyla nezbytné struktury, aby se stala autonomní místní církví a nebyla už pouhým teritoriem misie.²¹⁰ Papež Pavel VI.²¹¹ blahořečil v r. 1968 dvacet čtyři korejských mučedníků, kteří zemřeli při pogromu r. 1866. O rok později, tedy r. 1969, byl jmenován první korejský kardinál Kim Su-hwan.²¹²

6.1. Reformy Druhého vatikánského koncilu a jejich dopad na církev v Koreji

Druhý vatikánský koncil se konal v letech 1962-1965 a účastnilo se jej více než 2 500 biskupů. Ačkoliv ho svolal papež Jan XXIII., o rok později zemřel a nově mu předsedal papež Pavel VI. Cílem bylo přizpůsobit církev tak, aby zapadala do současného světa. Závěry byly

²⁰⁴ Pak Čöng-hüi (朴正熙; 1917-1979): prezidentem Koreje v letech 1962-1979

²⁰⁵ Prezident Pak byl buddhista, a ačkoliv toto náboženství upřednostňoval (patrné je to na příkladu Dne narození Buddhy, který byl ustanoven jako státní svátek), držel nad buddhistickým majetkem kontrolu.

²⁰⁶ KWAN, Suk Yoo. *Religiosity, Secularity and Pluralism in the Global East: Expansion of Religious Pluralism in Korean Civil Society: A Case Study of Conscientious Objection in South Korea* [online]. MDPI, 2019, s. 68. [cit. 2020-04-06]. DOI: 10.3390/books978-3-03897-809-1. ISBN 978-3-03897-809-1. Dostupné z: <https://www.mdpi.com/books/pdfview/book/1384>

²⁰⁷ Do doby, kdy prezident Pak nevydal ústavu *jusin* (viz dále).

²⁰⁸ KIM, Sunhyuk. *The politics of democratization in Korea: The Role of Civil Society*. Pittsburgh, PA: University of Pittsburgh Press, c2000, s. 60. ISBN 0822957361.

²⁰⁹ Tehdy byl biskupem v Söulu No Ki-nam, biskupem v Tägu Sö Čöng-gil a biskupem v Kwangdžu Harold W. Henry.

²¹⁰ KIM, Therese. *The Korean Catholic Church* [online]. CIB Conference Meeting in South Korea 5 – 19 September 2017 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf.

²¹¹ Papež Pavel VI. (1897-1978): ve funkci v letech 1963-1978

²¹² Kim Su-hwan (金壽煥; 1922-2009): Narodil se v Tägu, byl nejmladším z osmi dětí. Stal se r. 1951 knězem a v letech 1968-1998 představoval hlavu katolické církve. - CHOE, Sang-Hun. Stephen Kim Sou-hwan, Cardinal, Dies at 86. *The New York Times* [online]. The New York Times Company, 16.2.2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2009/02/17/world/asia/17kim.html>; ADRIANYI, Gabriel. *The Church in the modern age*. Vol. 10. New York: Crossroad, c1981, s. 762. Handbuch der Kirchengeschichte, v. 10. ISBN 082450013X.

v průběhu formulovány v mnoha dekretch a deklaracích. Zmínila bych dokumenty *Nostra aetate*, *Orientalium Ecclesiarum* a *Gaudium et spes*, které vnímám pro Koreu jako nejsignifikantnější.

Církev shrnula vztah katolicismu k ostatním náboženstvím v deklaraci *Nostra aetate*. Zavrhuje náboženskou diskriminaci, nabádá k dialogu a snaze porozumět lidem jiného vyznání.

*„Katolická církev neodmítá nic, co je v těchto náboženstvích pravdivé a svaté. S upřímnou vážností se dívá na jejich způsoby chování a života, pravidla a nauky. Ačkoli se v mnohém rozcházejí s tím, co ona věří a k v předkládá, přece jsou nezřídka odrazem Pravdy, která osvěcuje všechny lidi.“*²¹³

Dekret *Orientalium Ecclesiarum* nepodporuje latinizaci východních církví a potvrzuje jejich právo zachovat si autentické tradice a dědictví.

*„[...] církve Východu i Západu mají právo a povinnost řídit se vlastními zvláštními řády; mluví pro ně jejich úctyhodná starobylost, lépe odpovídají zvyklostem věřících a jeví se jako vhodnější pro péči o duchovní dobro.“*²¹⁴

Gaudium et spes, pastorální konstituce o církvi v dnešním světě, řeší otázky důstojnosti manželství a rodiny, rozvoje kultury, hospodářské a společenské sféry, mezinárodních vztahů a míru. Staví se mj. proti euthanasii a potratům a vybízí k odstranění přílišné hospodářské nerovnosti.²¹⁵

Závěry koncilu vybudily celou církev k aktivitě ve společnosti.²¹⁶ Korejští biskupové začali upozorňovat na dehumanizační trendy politiky, která staví ekonomiku na první místo.²¹⁷

R. 1964 katolická církev silně oponovala návrhu zákona o eugenicě, který měl být vládou

²¹³ Český překlad *Nostra aetate*. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decl_19651028_nostra-aetate_cs.html

²¹⁴ Český překlad *Orientalium ecclesiarum*. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19641121_orientalium-ecclesiarum_cs.html

²¹⁵ *Gaudium et spes*. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html

²¹⁶ RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Development* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2018-12-26]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

²¹⁷ CHOI, Suk-Woo. Korean Catholicism Yesterday and Today. *KOREA JOURNAL*. 1984 (Vol. 24, no. 8), s. 12

předán parlamentu. Návrh nakonec neprošel. Postavila se také proti legalizaci interrupce, když se vláda snažila představit *Zákon o zdraví matky a dítěte*.²¹⁸

Korejská katolická církev v poválečném období výrazněji nekomunikovala s protestanty ani s dalšími náboženstvími v zemi. V návaznosti na koncil s nimi začala dialog a r. 1965 se přidala k Asociaci korejských religionistů.²¹⁹

Změny se promítly i ve způsobu uctívání a obřadů. Například byla prakticky ze všech kostelů odstraněna klekátka a tradice klečení během mše a při modlení byla přerušena, i kněží během mše nepoklekávali a spíše se klaněli.²²⁰ Dále Vatikán povolil některým biskupům v zemích položit svaté přijímání do dlaní. Ačkoliv se z toho neměl stát zvyk, v posledních dekádách se v Koreji eucharistie podává výhradně tímto způsobem. Svátý stolec také povolil konfuciánské posmrtné rituály, čímž se znehodnocuje památka korejských mučedníků, kteří byli kvůli jejich odmítnutí popraveni v prvních protikřesťanských pogromech (viz kapitola 1.2). Vzhledem k církevní doktríně o posmrtném životě je povolení těchto ritů pro věřící matoucí a oslabuje víru v modlitby a mše za snížení utrpení zesnulých v očistci.²²¹ Do jaké míry změny odráží myšlenky dokumentu *Orientalium Ecclesiarum*, by mohlo být předmětem polemiky.

²¹⁸ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1213>

²¹⁹ dnes: Korean Conference of Religions for Peace;

TEDESCO, Frank. Questions for Buddhist and Christian Cooperation in Korea. *Buddhist-Christian Studies* [online]. 1997, 17, s.193 [cit. 2020-04-06]. DOI: 10.2307/1390412. ISSN 08820945. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/1390412?origin=crossref>

²²⁰ Svátý Stolec byl částí korejských církevních hodnostářů informován, že „padání na kolena“ je na Dálném východě vnímáno jako ponižující a tradičně se vzdává hold klaněním, proto dal k této změně souhlas. Na rozdíl od klanění, které je v Asii běžným zvykem a představuje spíše slušný pozdrav, symbolizuje pokleknutí a hluboká úklona, až se čelo takřka dotýká podlahy, vzdání veliké úcty k někomu obzvláště vysokého statusu. Korejští kněží proto Svátý Stolec uvedli v omyl.

²²¹ LEE, Benedict Sang M. Mary's Touch By Mail: A BATTLE FOR THE CATHOLIC CHURCH IN KOREA between the Blessed Mother and Satan. *Mary's Touch* [online]. 31. 7. 2018 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://www.marys-touch.com/truth/battle.htm>

7. Katolíci v boji za lidská práva v 70. a 80. letech 19. století

7.1. Církev za režimu Pak Čöng-hüi

Všechny sféry korejského života byly v 70. letech 20. století ovlivněny ústavou *jusin*, vyhlášenou r. 1972 prezidentem Pakem. Režim potlačoval demokratické tendence a pomocí donucovacích složek a nově KCIA se snažil mít vše pod dohledem. Lidé toužili po důstojnější kvalitě života a proti vojensky kontrolované kultuře postupně vyvstalo silné protivládní hnutí.²²²

Církev se s novou vatikánskou vizí angažovala v sociálních problémech, podporovala hnutí dělníků a rolníků za lidská práva²²³ a její vztah s vládou se začal vyostřovat. Tenze eskalovala r. 1974, kdy byl na letišti zatčen Či Hak-sun²²⁴, biskup diecéze Wöndžu, při svém návratu z Vatikánu. Byl obviněn, že spřádá plány na svrnutí vlády a následně odsouzen k patnácti rokům vězení.²²⁵ V září se shromáždilo přes tisíc kněží a věřících a založili Katolickou kněžskou asociaci za spravedlnost²²⁶, která požadovala biskupovo propuštění.²²⁷ Usilovali o zamezení korupce²²⁸, odsoudili zneužívání lidských práv, vyžadovali odstoupení příslušných politiků a volali po konci diktátorského režimu. Asociace měla plnou podporu od kardinála Kim Su-hwana, který režim po morální stránce otevřeně kritizoval.²²⁹ Prakticky ve všech diecézích napříč Koreou se uskutečňovaly pouliční demonstrace a modlitební shromáždění.²³⁰ Některé kostely, například katedrála v Mjöndongu, často sloužily jako místa, ve kterých probíhaly demonstrace a protivládní protesty. Ačkoliv stát jejich nedotknutelnost oficiálně neuznával,

²²² Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1215>

²²³ KIM, Therese. *The Korean Catholic Church* [online]. CIB Conference Meeting in South Korea 5 – 19 September 2017 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf.

²²⁴ Či Hak-sun (池學淳; 1921-1993): biskupem Wöndžu v letech 1965-1993

²²⁵ Byl propuštěn v únoru r. 1975 s dalšími politickými vězni. - ADRÍANYI, Gabriel. *The Church in the modern age*. Vol. 10. New York: Crossroad, c1981, s. 763. Handbuch der Kirchengeschichte, v. 10. ISBN 082450013X.

²²⁶ Čchöndžukjo čöngüi kuhjön čöngug sadžetan (天主教正義具現全國司祭團)

²²⁷ Korea's Catholic priests mark 40 years of struggling with the suffering. *Hankyoreh* [online]. 23.9.2014 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: http://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/656444.html

²²⁸ Například „kampaň za zničení korupce“.

²²⁹ Ne všichni duchovní sdíleli stejný postoj jako kardinál Kim. Zapojení církve do politiky se stávalo čím dál tím palčivější záležitostí a vůdce korejské církve sklízel kritiku jak od skupiny konzervativních postarších kněží, kteří neměli pochopení pro zapojení se církve do demokratizačního hnutí (viz dále), tak souběžně od skupiny radikálních duchovních, kteří naopak požadovali podnikání mnohem radikálnějších kroků v boji za demokratizaci.

PAK, Pyong-Gwan. The Christian Spirituality of Cardinal Sou-hwan Kim: Contextualized and Interpreted. *Journal of Korean Religions*. University of Hawai'i Press, 2015, 6(1), s. 198. DOI: 10.1353/jkr.2015.0013. ISSN 2167-2040. Dostupné také z: https://muse.jhu.edu/content/crossref/journals/journal_of_korean_religions/v006/6.1.pak.html

²³⁰ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1215>

narušení prostoru by znamenalo otevřený spor s církví a prezident Pak byl proto v tomto ohledu opatrný.²³¹

7.2. Role církve po incidentu v Kwangdžu

Krátké období relativní svobody a naděje v lepší zítřky, které přišlo po zavraždění prezidenta Pak Čöng-hüi, skončilo v dubnu r. 1980 převratem Čön Tu-hwana.²³² V Koreji se rozpoutala vlna demonstrací, načež byly zatýkány klíčové postavy, včetně nejvýraznějšího opozičního vůdce Kim Tä-džunga.²³³ Protesty vyvrcholily událostmi v Kwangdžu, která byla surově potlačena a vyžádala si tisíce obětí.²³⁴ Vláda informace ohledně incidentu zastírala. Korejští kněží tajně shromáždili záznamy o evidenci masakru, ke kterému v Kwangdžu došlo, a chystala se je rozšířit. Podle deníku *Tong-A ilbo*²³⁵ z 12. července 1980 bylo sedm kněží zatčeno a obviněno z šíření falešných informací a hanobení státu posláním nahrávky „*Výpověď svědka v Kwangdžu*“ Japonsku a dalším státům.²³⁶ Kim Tä-džung byl obviněn z šíření nepokojů a 4. prosince odsouzen k smrti. Týden nato poslal papež Jan Pavel II.²³⁷ prezidentovi dopis, ve kterém žádal o shovívavost. Čön nakonec Kim Tä-džungovi zmírnil trest na doživotní vězení.²³⁸ Obdržel od papeže odpověď, ve kterém údajně stálo: „*Mou žádost, založenou čistě na humánnosti, jste s laskavostí přijal a prokázal jste Kimovi milost tím, že jste zmírnil jeho trest.*“, dále uvádí: „*Modlím se, aby Bůh chránil ušlechtilý korejský lid a zahrnul jej svou přízní.*“²³⁹

²³¹ LANKOV, Andrei. Why is Catholicism important in South Korea?: The democracy movement. Al Jazeera [online]. 18 Aug 2014 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/08/why-catholicism-important-korea-201481717037383818.html>

²³² Čön Tu-hwan (全斗煥; narozen r.1931): prezidentem Korejské republiky v letech 1980-1988

²³³ Kim Tä-džung (金大中; 1924-2009): prezidentem Korejské republiky v letech 1998-2003

²³⁴ ECKERT, Carter J., Miriam LÖWENSTEINOVÁ, Marta BUŠKOVÁ a Štěpánka HORÁKOVÁ. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. s. 271. ISBN 8071064114.

²³⁵ Tong-A ilbo (東亞日報): korejské noviny fungující od r. 1920

²³⁶ LEE, Misook. South Korea's Democratization Movement of the 1970s and 80s and Communicative Interaction in Transnational Ecumenical Networks. *International Journal of Korean History* [online]. Vol. 19, no. 2. 2014, s. 255-256 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://ijkh.khistory.org/upload/pdf/ijkh-19-2-241.pdf>

²³⁷ Papež Jan Pavel II. (1920-2005): ve funkci v letech 1978-2005

²³⁸ Kim Tä-džung během svého funkčního období navštívil r. 2000 Vatikán a byl papežem přijat v jeho kanceláři. Poděkoval mu zde za dopis, který mu podle jeho slov zachránil život. - KIM, Dae-jung. *Conscience in Action: The Autobiography of Kim Dae-jung*. Palgrave Macmillan, 2018, s. 371. DOI: 10.1007/978-981-10-7623-7. ISBN 978-981-10-7623-7.

²³⁹ Korejský Národní archiv korespondenci mezi papežem Janem Pavlem II. a prezidentem Čön Tu-hwanem údajně na popud korejských novin Kwangdžu ilbo 18. května 2009 zveřejnil. Ačkoliv výše uvedené koluje v několika zdrojích jako fakt, samotné dopisy se mi dohledat nepodařilo. Kim Tä-džung ve své biografii také uvádí znění: „Rád bych Vás ujistil, že vřele oceňuji ochotu, se kterou jste případ uvážili.“;

John Paul II's appeal saved future Korean president from death sentence. *Catholic News Agency* [online]. [cit. 2020-04-06]. Dostupné z:

V této turbulentní době přijel do Koreje r. 1984 papež Jan Pavel II. K oslavám dvouletého výročí katolické církve v Koreji svatořečil 6. května sto tři korejských mučedníků.²⁴⁰ Papež, který měl pověst bojovníka za lidská práva, během svého pobytu v Koreji navštívil město Kwangdžu a několikrát nepřímou okomentoval současnou sociopolitickou situaci v Koreji. The New York Times uvádí několik příkladů. Hned po příjezdu papež řekl, že doufá v ekonomický pokrok jižní Koreje, který bude směřovat k „*humánnější společnosti, ve které vládne spravedlnost a mír*“. Také se o jižní Koreji vyjádřil, že by měla směřovat k tomu, aby byla zemí: „*kde vláda slouží, nikdo není využíván jako nástroj, nikdo není opomíjen a utiskován, kde všichni mohou žít jako bratři*“. Po dobu papežovy návštěvy probíhaly v Söulu a na univerzitě Sönggjungwan blízko semináře Täsin, kam papež také přijel sloužit mši²⁴¹, studentské demonstrace.²⁴²

Boj proti režimu dosáhl vrcholu r. 1987, kdy vládní vyšetřovatelé umučili studentského aktivistu Pak Čong-čchöla²⁴³, který byl zapojen do incidentu v Kwangdžu. Katolická kněžská asociace za spravedlnost zatajované informace ohledně jeho vyslychání 18. května zveřejnila a proti režimu se zvedla další vlna odporu. V návaznosti na sérii demonstrací za demokracii, které probíhaly v červnu²⁴⁴, vláda přistoupila na mnoho požadavků²⁴⁵, včetně přijetí prezidentského volebního systému.²⁴⁶

https://www.catholicnewsagency.com/news/john_paul_ii_appeal_saved_future_korean_president_from_death_sentence

²⁴⁰ Homily of Pope John Paul II.: Mass for the canonization of korean martyrs. Dostupné z: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/homilies/1984/documents/hf_jp-ii_hom_19840506_martiri-coreani.html

²⁴¹ Někteří přítomní tvrdili, že zde byl cítit slzný plyn, kterým policie proti protestujícím zasáhla.

²⁴² KAMM, Henry. Pope, in Seoul, Calls for 'a More Human Society'. *The New York Times* [online]. May 4, 1984 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1984/05/04/world/pope-in-seoul-calls-for-a-more-human-society.html>

²⁴³ Pak Čong-čchöl (朴鍾哲; 1964-1987): Byl studentem Söulské národní univerzity. Po masakru v Kwangdžu byl vyšetřován, zemřel při mučení 14. ledna 1987.

²⁴⁴ Po jednom z červnových hnutí za demokracii přišla hledat do mjöngdongské katedrály útočiště skupina studentů. Kardinál Kim policistům vzkázal, že ke studentům se dostanou jedině tak, že přejdou přes něj, pak přes kněze a pak přes sestry. - PAK, Pyong-Gwan. The Christian Spirituality of Cardinal Sou-hwan Kim: Contextualized and Interpreted. *Journal of Korean Religions*. University of Hawai'i Press, 2015, 6(1), s. 199. DOI: 10.1353/jkr.2015.0013. ISSN 2167-2040. Dostupné také z: https://muse.jhu.edu/content/crossref/journals/journal_of_korean_religions/v006/6.1.pak.html

²⁴⁵ Byl také propuštěn Kim Tä-džung.

²⁴⁶ ARMSTRONG, Charles K. *Korean society: Civil society, democracy, and the state*. London and New York: Routledge, 2002, s. 97. ISBN 0-415-26388-3.

7.3. Postoj církve vůči severní Koreji

Biskupové od vzniku dvou vlád na poloostrově vyzývali katolíky, ať se modlí za sjednocení země²⁴⁷ a Jan Pavel II. během své čtyřdenní návštěvy r. 1984 nabádal jihokorejskou vládu, ať vůči severní Koreji volí mírovou cestu.²⁴⁸

Na druhou stranu ideologie v severní Koreji představovala pro církev velkou hrozbu. Za těchto podmínek uvnitř církve postupně nastal rozkol a katolíci se rozdělili na progresivní a konzervativní. Progresivní v návaznosti na Druhý vatikánský koncil usilovali o dosažení lepších životních podmínek pro Jihokorejce včetně demokracie a konfrontovali vládu. Konzervativní brali v potaz národní bezpečnost a fakt, že progresivní katolíci svým jednáním „hrají do karet“ severní Koreji.²⁴⁹

Ačkoliv se v 80. letech napětí mezi Korejemi zmírnilo, KLTR zůstávala místem, kam bylo jihokorejským občanům podle Zákona o národní bezpečnosti zakázáno vstoupit bez vládního souhlasu.²⁵⁰ Severní Korea se snažila prostřednictvím nově vytvořené Katolické asociace navázat kontakt s náboženskými institucemi za hranicemi. Do dialogu s nimi se pustila jihokorejská Katolická kněžská asociace za spravedlnost a několika kněžím byla návštěva severní Koreje povolena. Prvním jihokorejským knězem, který do severní Koreje po občanské válce vstoupil, byl r. 1984 Ko Čong-ok.²⁵¹

Horlivost některých progresivních katolíků v Korejské republice spolupracovat se severem vyústila v několik incidentů. V dubnu r. 1989 pastor Mun Ik-hwan²⁵² navštívil severní Koreu, aniž by k tomu dostal povolení, a strávil za to následně pět let ve vězení.²⁵³ O několik měsíců později kněz Mun Kju-hjōn²⁵⁴ doprovodil mladou katolickou studentku Im Su-gjōng²⁵⁵ do

²⁴⁷ CHOI, Suk-Woo. Korean Catholicism Yesterday and Today. *KOREA JOURNAL*. 1984 (Vol. 24, no. 8), s. 11.

²⁴⁸ KAMM, Henry. Pope, in Seoul, Calls for 'a More Human Society'. *The New York Times* [online]. May 4, 1984 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1984/05/04/world/pope-in-seoul-calls-for-a-more-human-society.html>

²⁴⁹ CHÉREL-RIQUIER, Evelyne. The South Korean Catholic Church's Attitude towards North Korea: from Antagonism to Development of Dialogue and Cooperation. *Journal of Korean Religions: North Korea and Religion* [online]. Vol. 4, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2013, s. 80-81 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943355>

²⁵⁰ CHÉREL-RIQUIER, Evelyne. The South Korean Catholic Church's Attitude towards North Korea: from Antagonism to Development of Dialogue and Cooperation. *Journal of Korean Religions: North Korea and Religion* [online]. Vol. 4, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2013, s. 80 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943355>

²⁵¹ Ko Čong-ok (高宗玉; 1930-2004): Napsal o návštěvě severní Koreje knihu „A, čogukkwa mindžokün hanainde... (Ko Matäo sinbuüi pukhan pangmungji)“.

²⁵² Moon Ik-hwan (文益換; 1918-1994)

²⁵³ OGLE, George E. a Dorothy OGLE. *Our lives in Korea and Korea in our lives*. Thorofare, New Jersey: Edwards Brothers, 2012, s. 389.

²⁵⁴ Mun Kju-hjōn (文奎鉉; narozen r. 1949)

²⁵⁵ Im Su-gjōng (林秀卿; narozena r. 1968)

severní Koreje, kde se zde chtěla zúčastnit Světového festivalu mládeže a studentstva, opět bez povolení. Ihned po návratu byli zatčeni. Biskupská konference jejich jednání odsoudila.²⁵⁶ Roku 1989 se v Koreji také konal 44. Mezinárodní eucharistický kongres, díky čemuž se korejská církev mohla těšit z další papežovy návštěvy.²⁵⁷ Organizátoři údajně přizvali dvacet katolíků ze severní Koreje, odpověď neobdrželi.²⁵⁸ Při bohoslužbě, kterou papež Jan Pavel II. v Koreji sloužil pro přibližně šest set padesát tisíc lidí, se modlil za sjednocení Koreje a vybízel k vzájemnému respektu.²⁵⁹

²⁵⁶ CHÉREL-RIQUIER, Evelyne. The South Korean Catholic Church's Attitude towards North Korea: from Antagonism to Development of Dialogue and Cooperation. *Journal of Korean Religions: North Korea and Religion* [online]. Vol. 4, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2013, s. 81-82 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943355>

²⁵⁷ Korea, The Catholic Church In. *New Catholic Encyclopedia* [online]. 26.3.2020 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/korea-catholic-church>

²⁵⁸ Konkrétní věrohodné informace ohledně výběru a způsobu oslovení lidí se pravděpodobně nedají zjistit.

²⁵⁹ HABERMAN, Clyde. Pope, at Huge Mass in Seoul, Prays for a Reunified Korea. *The New York Times* [online]. 9.10.1989 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1989/10/09/world/pope-at-huge-mass-in-seoul-prays-for-a-reunified-korea.html>

8. Katolická církev v Koreji dnes

8.1. Růst církve v posledních dekáдах

Roku 1980 bylo v Koreji 800 tisíc katolíků, tedy téměř dvojnásobek než v r. 1968, kdy jich bylo 450 tisíc. V 80. letech byl roční nárůst katolíků 7,54 %, což představovalo dvacetinásobek přírůstku v 60. a 70. letech, a zároveň to byl mnohem vyšší procentuální nárůst než u protestantů a ostatních náboženství.²⁶⁰ Mezi lety 1985 a 1995 se katolická církev v jižní Koreji rozrostla o milion věřících a o další půl milion do roku 1997. Sčítání ukázala konkrétní čísla, tedy 1 865 397 katolíků v r. 1985 a téměř 3 miliony v r. 1995, což představuje skoro 60% nárůst katolické komunity za deset let.²⁶¹ Katolická biskupská konference uvádí, že roku 1997 komunita čítala 3 676 211 věřících, což představovalo 7,9 % korejské populace. Touto dobou byli mezi čtrnácti biskupy jednotlivých diecézí pouze dva nekorejšti²⁶² a celkový počet korejských kněží zde byl 2 453, což představovalo 92 % všech kněží v Koreji.²⁶³ R. 2005 počet věřících vzrostl o více než dva miliony, přesněji na 6 146 147 katolíků, což činí 11 % korejské populace.²⁶⁴ Ačkoliv o situaci katolicismu v KLR nemáme spolehlivé zprávy, Vatikán se v 90. letech domníval, že „podzemní“ církve na Severu zahrnuje kolem padesáti tisíc katolíků.²⁶⁵

Mezi lety 1950–1980 vybuřovala církve třicet nových nemocnic, celkem jich v Koreji bylo třicet pět. V roce 1979 zde fungovalo osm katolických škol poskytujících vyšší vzdělání, v r. 2009 už dvanáct.²⁶⁶

²⁶⁰ Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1217>

²⁶¹ DONALD L. BAKER. THE IMPACT OF CHRISTIANITY ON MODERN KOREA: AN OVERVIEW. *Acta Koreana* [online]. 2016, 19(1), s. 63 [cit. 2020-04-07]. DOI: 10.18399/acta.2016.19.1.002. ISSN 1520-7412. Dostupné z: http://www.kci.go.kr/kciportal/landing/article.kci?arti_id=ART002114176

²⁶² Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/1217>

²⁶³ KIM, Therese. *The Korean Catholic Church* [online]. CIB Conference Meeting in South Korea 5 – 19 September 2017, [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: [http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean Catholic church Therese Kim.pdf](http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean%20Catholic%20church%20Therese%20Kim.pdf).

²⁶⁴ DONALD L. BAKER. THE IMPACT OF CHRISTIANITY ON MODERN KOREA: AN OVERVIEW. *Acta Koreana* [online]. 2016, 19(1), s. 63 [cit. 2020-04-07]. DOI: 10.18399/acta.2016.19.1.002. ISSN 1520-7412. Dostupné z: http://www.kci.go.kr/kciportal/landing/article.kci?arti_id=ART002114176

²⁶⁵ KAMM, Henry. Pope, in Seoul, Calls for 'a More Human Society'. *The New York Times* [online]. May 4, 1984 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1984/05/04/world/pope-in-seoul-calls-for-a-more-human-society.html>

²⁶⁶ BAKER, Don. The Transformation of the Catholic Church in Korea: From a Missionary Church to an Indigenous Church. *Journal of Korean Religions* [online]. 2013, 4(1), s. 32 [cit. 2019-10-29]. DOI: 10.1353/jkr.2013.0003. ISSN 2167-2040. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/content/crossref/journals/journal_of_korean_religions/v004/4.1.baker.html

8.2. Korejská katolická církev ve vztahu k vládě, Vatikánu a současnému dění

Katolicismus je dnes po protestantismu a buddhismu třetím nejrozšířenějším náboženstvím v Koreji. Církev je ve společnosti zakotvená, od Druhého vatikánského koncilu a v návaznosti na něj prosazuje své morální hodnoty a stanoviska. V čele všech diecézí jsou dnes už Korejci a korejská církev je v rámci světa plnohodnotným členem, napojeným na Vatikán. Současnou hlavou státu je Mun Čä-in²⁶⁷, druhý prezident jižní Koreje katolického vyznání.²⁶⁸ Prezident Mun se setkal s papežem Františkem²⁶⁹ v říjnu r. 2018 u příležitosti padesátého pátého výročí diplomatických vztahů mezi Soulem a Vatikánem.²⁷⁰ Tisková kancelář Svatého stolce uvedla, že papež František velmi ocenil to, že současná politika vůči KLDR je jednoznačně motivována křesťanskými hodnotami.²⁷¹

8.2.1. Návštěva papeže Františka

Korea byla zemí, ve které se r. 2014 konal šestý ročník mezinárodního Asijského setkání mládeže (Asian Youth Day).²⁷² Při této příležitosti přijel i papež František, což znamenalo jeho první cestu do Asie od jeho inaugurace.²⁷³ Během svého pětidenního pobytu se při bohoslužbách setkal s několika tisíci mladými křesťany. U Kwanghwamunu blahoslavlil 124 korejských mučedníků.²⁷⁴ Po jeho návštěvě média uvádějí, že Korejce zachvátil „Františkov syndrom“. Lidé byli okouzleni jeho skromností, prostotou a způsobem, jakým se k lidem choval a jak k nim mluvil. Papež požádal, aby jej při příjezdu do Soulu z letiště vyzvedli namísto luxusního auta drobným vozem Kia Soul. Ve vysoce kompetitivní korejské atmosféře, ve které se úspěšní lidé vysokého postavení nechají vidět pouze v luxusním prostředí, tento papežův

²⁶⁷ Mun Čä-in (文在寅; narozen r. 1953): prezidentem Korejské republiky od r. 2017

²⁶⁸ Když nepočítáme No Muhjona (盧武鉉; 1946-2009), který byl pokřtěn, nicméně se ke katolicismu postupem času přestal hlásit.

²⁶⁹ Papež František (narozen r. 1936): ve funkci od r. 2013

²⁷⁰ Pope Francis & South Korean president pray for peace. *Catholic News Agency* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.catholicnewsagency.com/news/pope-francis--south-korean-president-pray-for-peace-42558>

²⁷¹ Papež reagoval na summit prezidenta Mun Čä-ina a Kim Čong-ŭna v dubnu 2018.;

Pope receives President of the Republic of Korea. *Vatican News* [online]. 18.10.2018 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2018-10/pope-president-korea-moon-jae-in-vatican.html>

²⁷² Na 6. ročník AYD bylo vybráno a pozváno kolem dvou tisíc mladých lidí z asi třiceti asijských zemí.

²⁷³ Pope Francis arrives in South Korea for first Asia trip. *BBC News* [online]. 14.8.2014 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-28783156/pope-francis-arrives-in-south-korea-for-first-asia-trip>

²⁷⁴ Pope Francis beatifies 124 South Korean Catholic martyrs. *BBC News* [online]. 16.8.2014 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-28814553>

krok zapůsobil. Zpráva proběhla médií a od Františkovy návštěvy je údajně o auto Kia Soul velký zájem.²⁷⁵

8.2.2. Pout' k mučedníkům

Katolíci v Koreji připisují zásluhy za příchod náboženství do země výhradně svým předkům a tento pohled se ve světě uchytil. Korejci jsou na své předky, kteří byli pro víru umučeni, hrdí do té míry, že o nich sepsali i příběhy a opřeli o ně základ církevních dějin. V současné době, jak je již zmíněno výše, seznam mučedníků čítá 103 svatořečených a 104 blahoslavených. Korejci velmi usilují nejen o to, aby blahoslavení byli také kanonizováni, ale aby se k nim připojilo nejméně dalších 200 lidí, o kterých dávají dohromady relevantní informace. Pro jejich horlivost existuje několik důvodů. Korejská mentalita je ovlivněna konfucianstvím, které považuje historizaci za podstatnou část legitimizace. Dále je žene jejich touha vyrovnat se evropským, americkým i asijským katolickým církvím. Korejští představitelé církve proto doufají, že díky velkému počtu mučedníků získá korejská církev prestiž a uznání nejen v očích Vatikánu, ale i ve světě.

Katolíci v Koreji si svých svatých a mučedníků velmi váží a k místům, která jsou s nimi spojována, pořádají poutě. Přeplněné autobusy a rozlehlá parkoviště před zmíněnými místy vypovídají o tom, jak populární cestování k těmto místům v dnešní době je.²⁷⁶

Svatyní korejských mučedníků je v Koreji přes tři sta. Z neznámějších bych zmínila Čöldusan²⁷⁷, kde bylo popraveno mnoho křesťanů. Svatyně Sösomun²⁷⁸ je místem, kde zemřelo nejvíc korejských mučedníků, včetně prvního korejského křesťana Petra I Sŭng-huna. Dále bych zmínila svaté místo Hămi²⁷⁹, kde byli křesťané v letech 1866-1868 pohřbíváni zaživa, a katedrálu Mjŏngdong.²⁸⁰

²⁷⁵ Koreans infected with 'Francis syndrome' after papal visit. *Catholic News Agency* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.catholicnewsagency.com/news/koreans-infected-with-francis-syndrome-after-papal-visit-87329>

²⁷⁶ BAKER, Donald. *Martyrs in the Construction of Korean Catholic History* [online]. Vancouver: University of British Columbia, s. 11 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/327043132_Martyrs_in_the_Construction_of_Korean_Catholic_History

²⁷⁷ Čöldusan (切頭山): Nachází se blízko řeky Han v Söulu. Vedle ní stojí Korejské muzeum katolických mučedníků (Hanguk čchöndžugjosungjodža panmulgwan), ve kterém se údajně nacházejí ostatky mnoha svatých.

²⁷⁸ Sösomun (西小門): svatyně v Söulu

²⁷⁹ Hămi (海美): svatyně v provincii Jižní Čchungčchöng

²⁸⁰ Visit the Catholic Sites in Korea: In Commemoration of Pope Francis' Visit to Korea. *Korea.net* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.scribd.com/document/236768774/Visit-the-Catholic-Sites-in-Korea>

8.2.3. Církev a současné dění v Koreji

Ve *Vatikánských novinách* dnes najdeme Koreu především v souvislosti s otázkou sjednocení poloostrova a jaderným zbrojením na severu. Svátý stolec pokračuje v nabádání obou zemí, ať spolu jednájí v míru.

Papež František byl pozván r. 2018 do severní Koreje, zprávu mu předal prezident Mun Čä-in při osobním setkání (viz výše). Návštěva se prozatím nekonala.²⁸¹

Katolická média také informují o situaci ohledně potratů, které jsou v jižní Koreji povoleny pouze v některých případech.²⁸² Je v plánu příslušný zákon roku 2020 revidovat, proti čemuž se staví současný kardinál Jöm Su-džong²⁸³ a celá biskupská konference.²⁸⁴

8.2.4. Statistiky a cíle Korejské biskupské katolické konference

V Koreji jsou dnes tři arcidiecéze a čtrnáct diecézí. Oficiální statistiky CBCK pro rok 2018 uvádějí, že celkový počet katolíků v Koreji je 5 866 510, což znamená stále přibližně 11 % korejské populace. Největší procento věřících je ve věku 55-59 let a většina je ženského pohlaví.²⁸⁵

celkový počet katolíků	5 866 510
percentuální zastoupení v korejské populaci	11,1 %
celkový počet katolíků ženského pohlaví	3 366 878
celkový počet katolíků mužského pohlaví	2 499 632
nejvíce katolíků ve věku 55-59 let	572 015
počet katolíků v Soulu	1 529 835
percentuální zastoupení katolíků v Soulu	15,6 %
počet farností v Koreji	1 747
počet kněží v Koreji	5 388 ²⁸⁶

²⁸¹ North Korea's Kim Jong-un invites Pope Francis to Pyongyang. *BBC News* [online]. 9.10.2018 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-45796303>

²⁸² Zákrok je povolen v případě zdravotních problémů nebo znásilnění matky.

²⁸³ Jöm Su-džong (廉洙政; narozen r. 1943): kardinálem od r. 2014

²⁸⁴ Korean Church regrets court ruling on abortion. *Vatican News* [online]. 18.4.2019 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/en/church/news/2019-04/south-korea-abortion-court-ruling-catholic-church-yeom.html>

²⁸⁵ 2018 Statistics of the Catholic Church in Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2019 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/statistics/19833>

²⁸⁶ 2018 Statistics of the Catholic Church in Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2019 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/statistics/19833>

Biskupská konference jako své cíle uvádí výměnu názorů a studium všech záležitostí, týkajících se všeobecného blaha, zejména s ohledem na formy a metody evangelických aktivit, přizpůsobené dobám a okolnostem národa. Zležitosti zvažuje, vydává vyhlášky a implementuje je. Dále si klade za cíl uvádět do praxe výnosy a nařízení, které obdrží od Svatého stolce, a pokud je třeba, žádá jej o nalezení společného řešení. Biskupská konference jedná tak, aby hájila zájmy a blaho světové i korejské církve.²⁸⁷

²⁸⁷ CBCK Information. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2019 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <http://english.cbek.or.kr/information>

Závěr

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na katolicismus v Koreji, odděluje jej od dalších křesťanských náboženství a soustřeďuje se na důležité momenty, postavy a charakter církve od jejího založení po současnost. Ukazuje jeho vztah s Vatikánem a z toho plynoucí důsledky v různých historických etapách.

V první kapitole nejprve popisují pozadí, na kterém se náboženství do Koreje dostalo. Existují dva výklady, jeden poukazuje na snahu misionářů proniknout různými způsoby do země, druhý připisuje zásluhy výhradně Korejcům, kteří křesťanství přinesli z Číny. Oficiální založení církve je spojené s příchodem nově pokřtěného I Süng-huna z Pekingu roku 1784. Začátky byly strastiplné, věřící postrádali vedení a byli perzekuováni, často se stali obětmi frakčních bojů.

Navazují obdobím po uzavření mezinárodních smluv o obchodu, kdy bylo náboženství oficiálně povoleno. Vedle katolíků začali v Koreji misijní činnost protestanti. Během krátké doby se stali znakem modernity a fungovali v rámci celé společnosti výrazněji než katolická církev, která byla po perzekucích minulého století uzavřena do sebe. Od tohoto momentu se proto většina zdrojů zaměřuje na protestanty, popřípadě mluví o křesťanství obecně. Abych vycizelovala informace o katolické větvi, v této a následující kapitole jsem čerpala z biografie biskupa Mutela, tehdejší hlavy církve, jehož postoje a názory do velké míry charakterizovaly pozici katolicismu zmíněné doby.

V období japonské okupace poukazují na pasivní postoj církve vůči vládě, která přijímala opatření, aby její vliv na společnost minimalizovala. Japonsko zasahovalo do výuky podle náboženských osnov, do katolické hierarchie a přimělo všechny podílet se na šintoistických obřadech.

V navazující kapitole popisují situaci, která vznikla při rozdělování Koreje a po něm. Komunismus pro církev představoval hrozbu, z toho důvodu Vatikán podpořil vládu vzniklou na jihu poloostrova a katolíci zaujali silně antikomunistický postoj.

Po korejské válce se katolicismus postupně začal angažovat v sociální pomoci a v politice. Reformy Druhého vatikánského koncilu vybudily církev jak k vnitřním změnám, tak k aktivitě ve společnosti. V práci uvádím tři dekrety, které se dle mého názoru podepsaly na změnách v Koreji nejvíce.

Během doby autoritářských režimů se katolicismus nechal slyšet prostřednictvím nově vzniklé Katolické kněžské asociace za spravedlnost, která bojovala za lidská práva. Nabyla tím v očích lidí na popularitě a ukotvila své místo ve společnosti.

Práci zakončuji kapitolou, ve které se soustřeďuji na současnou podobu církve a věřících v Koreji. Uvádím, jaký je její vztah k Vatikánu, v čem se angažuje a jaké cíle si klade.

Při zkoumání korejské církve a jejího napojení na Vatikán je těžké učinit závěr, k jakým změnám došlo při zvýšení procentuálního zastoupení Korejců ve vedoucích pozicích církve. V dobách, kdy v čele stáli západní misionáři, byla církev do velké míry pasivní a mohla se projevit pouze do té míry, aby se nevystavila nebezpečí zániku. S „pokorejšťením“ hierarchie vzrostla její angažovanost v socio-politickém dění, což můžeme připisovat novým impulzům z Vatikánu být aktivní složkou společnosti i prostému faktu, že kněží byli korejskými občany s potřebou zasadit se o blaho národa, ovšem i tady je především třeba brát v potaz změněný dobový kontext.

Z uvedených zdrojů vyplynulo, že zájmy Vatikánu v Koreji byly do druhé světové války minoritní a vyhlášky či opatření, které měly na Koreu dopad, byly vydávány primárně kvůli situaci v Číně nebo Japonsku (viz spor ohledně ritu, šintoistické obřady). Svatý stolec začal pěstovat užší vztah s Koreou v době rozpínání komunismu, navázal s ní r. 1947 diplomatické vztahy vysláním prvního apoštolského delegáta a podpořil vládu jižní Koreje jako jedinou legitimní vládu na Korejském poloostrově. Papež Jan Pavel II. dvakrát navštívil Koreu v době, kdy Korejci usilovali o demokracii a současný papež František absolvoval cestu do Koreje krátce po své inauguraci. Všechny návštěvy byly součástí širší vatikánské politiky v regionu. V každém případě je Korejská republika dnes plnohodnotným článkem v rámci celosvětové církve.

Část materiálů, ze kterých jsem čerpala, nebylo objektivních a texty byly často v rozporu. V těchto situacích jsem se snažila dojít k závěru, který odpovídal kontextu doby, možnostem působení a vlivu církve v dané době a jiným parametrům.

Bibliografie

Prameny:

2018 Statistics of the Catholic Church in Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2019 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/statistics/19833>

Catholic Church In Korea. In: *Catholic Bishops' Conference Of Korea* [online]. 2009 [cit. 2018-06-10]. Dostupné z: <http://english.cbck.or.kr/history/>

Český překlad Nostra aetate. Dostupné z:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decl_19651028_nostra-aetate_cs.html

Český překlad Orientalium ecclesiarum. Dostupné z:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19641121_orientalium-ecclesiarum_cs.html

Church World Service [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://cwsglobal.org/about/>

Divini redemptoris. Dostupné z: http://www.vatican.va/content/pius-xi/en/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_19370319_divini-redemptoris.html

Gaudium et spes. Dostupné z:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html

Homily of Pope John Paul II.: Mass for the canonization of korean martyrs. Dostupné z:

http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/homilies/1984/documents/hf_jp-ii_hom_19840506_martiri-coreani.html

Použitá literatura:

A Bishop represents Korea to celebrate 70 years of diplomatic relations with the Holy See. *Agenzia Fides* [online]. 23.5.2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: http://www.fides.org/en/news/62339-ASIA_SOUTH_KOREA_A_Bishop_represents_Korea_to_celebrate_70_years_of_diplomatic_relations_with_the_Holy_See

ADRIANO a Olga DROR. *Opusculum de sectis apud Sinenses et Tunkinenses: A small treatise on the sects among the Chinese and Tonkinese: a study of religion in China and North Vietnam in the eighteenth century*. Ithaca, N.Y.: Southeast Asia Program Publications, Southeast Asia Program, Cornell University, 2002. ISBN 087727732X.

ADRÍANYI, Gabriel. *The Church in the modern age*. Vol. 10. New York: Crossroad, c1981. Handbuch der Kirchengeschichte, v. 10. ISBN 082450013X.

ARMSTRONG, Charles K. *Korean society: Civil society, democracy, and the state*. London and New York: Routledge, 2002. ISBN 0-415-26388-3.

Augustin von Hallerstein (1703–1774). In: Jesuit Science Network [online]. 03.11.2018 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <http://jesuitscience.net/p/500/>

BAKER, Don. The Transformation of the Catholic Church in Korea: From a Missionary Church to an Indigenous Church. *Journal of Korean Religions* [online]. 2013, 4(1), [cit. 2019-10-29]. DOI: 10.1353/jkr.2013.0003. ISSN 2167-2040. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/content/crossref/journals/journal_of_korean_religions/v004/4.1.baker.htm
1

BAKER, Donald. *Martyrs in the Construction of Korean Catholic History* [online]. Vancouver: University of British Columbia, [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/327043132_Martyrs_in_the_Construction_of_Korean_Catholic_History

BUSWELL, Robert E. a Timothy S. LEE. *Christianity in Korea*. Honolulu: University of Hawai'i, c2006. ISBN 978-0-8248-2912-4.

CLARK, Allen D. *A History of the church in Korea*. 3rd print. Seoul, Korea: The Christian Literature Society of Korea, 1986.

Crown Prince Sohyeon. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Crown_Prince_Sohyeon

DONALD L. BAKER. THE IMPACT OF CHRISTIANITY ON MODERN KOREA: AN OVERVIEW. *Acta Koreana* [online]. 2016, **19**(1), [cit. 2020-04-07]. DOI: 10.18399/acta.2016.19.1.002. ISSN 1520-7412. Dostupné z: http://www.kci.go.kr/kciportal/landing/article.kci?arti_id=ART002114176

ECKERT, Carter J., Miriam LÖWENSTEINOVÁ, Marta BUŠKOVÁ a Štěpánka HORÁKOVÁ. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. ISBN 8071064114.

FINCH, Andrew J. French Catholic Spirituality and the Nineteenth-century Korean Church. *Journal of Korean Religions*. University of Hawai'i Press, April 2015(Vol. 6, No. 1). DOI: <https://doi.org/10.1353/jkr.2015.0000>. ISSN 2167-2040. Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/583890/pdf>

FINCH, Michael. *Min Yöng-hwan: a political biography*. Honolulu: Center for Korean Studies, University of Hawai'i, c2002. ISBN 0824825209.

GLOMB, Vladimír a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Korejská náboženství*. Praha: Togga, spol. s r.o., 2014. Dálný východ. ISBN 978-80-7476-066-2.

GRAYSON, James Huntley. *Korea - a religious history*. Rev. ed. New York: Routledge, 2002. ISBN isbn0-7007-1605-x.

GWON, Gwisook. Reframing Christianity on Cheju during the Korean War. *Journal of Korean Religions* [online]. Vol. 6, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2015, [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24577635?seq=1#metadata_info_tab_contents

HABERMAN, Clyde. Pope, at Huge Mass in Seoul, Prays for a Reunified Korea. *The New York Times* [online]. 9.10.1989 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z:

<https://www.nytimes.com/1989/10/09/world/pope-at-huge-mass-in-seoul-prays-for-a-reunified-korea.html>

HOARE, James. *Historical dictionary of the Republic of Korea*. Third edition. Lanham: Rowman & Littlefield, 2015.

HONG, Yong-pyo. *State security and regime security: President Syngman Rhee and the insecurity dilemma in South Korea, 1953-60*. New York: St. Martin's Press, 1999. ISBN 0312217668.

CHÉREL-RIQUIER, Evelyne. The South Korean Catholic Church's Attitude towards North Korea: from Antagonism to Development of Dialogue and Cooperation. *Journal of Korean Religions: North Korea and Religion* [online]. Vol. 4, No. 2. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, 2013, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23943355>

CHOE, Sang-Hun. Stephen Kim Sou-hwan, Cardinal, Dies at 86. *The New York Times* [online]. The New York Times Company, 16.2.2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2009/02/17/world/asia/17kim.html>

CHOI, Jai-Keun. *The Origin of the Roman Catholic Church in Korea: An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty*. Cheltenham: Hermit Kingdom Press, [2006]. REV. Ham Suk-Hyun *Studies in Asian Christianity* (Book 2) (The Hermit Kingdom Press). ISBN 1-59689-064-9.

CHOI, Suk-Woo. Korean Catholicism Yesterday and Today. *KOREA JOURNAL*. 1984 (Vol. 24, no. 8).

Ignaz Kögler. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Ignaz_K%C3%B6gler

IRAOLA, Antton Egiguren. True Confucians, bold Christians: Korean missionary experience. A model for the third millennium. (Studies in World Christianity and Interreligious Relations). New York: Rodopi B.V., 2007. ISBN 978-9042022928.

Johann Adam Schall von Bell. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Johann_Adam_Schall_von_Bell

John Paul II's appeal saved future Korean president from death sentence. *Catholic News Agency* [online]. [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: https://www.catholicnewsagency.com/news/john_paul_ii_s_appeal_saved_future_korean_president_from_death_sentence

KAMM, Henry. Pope, in Seoul, Calls for 'a More Human Society'. *The New York Times* [online]. May 4, 1984 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1984/05/04/world/pope-in-seoul-calls-for-a-more-human-society.html>

KANG, Wi Jo. The Legacy of Horace Newton Allen. *International Bulletin of Missionary Research: The Big Picture: Mission Bibliography*. Vol. 20, No. 3. 1996.

KIM, Dae-jung. *Conscience in Action: The Autobiography of Kim Dae-jung*. Palgrave Macmillan, 2018. DOI: 10.1007/978-981-10-7623-7. ISBN 978-981-10-7623-7.

KIM, Jeong Sook. HISTORY OF THE KOREAN CATHOLIC CHURCH. In: *Communio Internationalis Benedictinarum* [online]. United Kingdom, 2010 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: http://www.benedictines-cib.org/meetings/2017Korea/Korean_Catholic_church_Therese_Kim.pdf

KIM, Sunhyuk. *The politics of democratization in Korea: The Role of Civil Society*. Pittsburgh, PA: University of Pittsburgh Press, c2000. ISBN 0822957361.

Korea, The Catholic Church In. *New Catholic Encyclopedia* [online]. 26.3.2020 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/korea-catholic-church>

Korea's Catholic priests mark 40 years of struggling with the suffering. *Hankyoreh* [online]. 23.9.2014 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: http://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/656444.html

Korean Church regrets court ruling on abortion. *Vatican News* [online]. 18.4.2019 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/en/church/news/2019-04/south-korea-abortion-court-ruling-catholic-church-yeom.html>

Koreans infected with 'Francis syndrome' after papal visit. *Catholic News Agency* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.catholicnewsagency.com/news/koreans-infected-with-francis-syndrome-after-papal-visit-87329>

KWAN, Suk Yoo. *Religiosity, Secularity and Pluralism in the Global East: Expansion of Religious Pluralism in Korean Civil Society: A Case Study of Conscientious Objection in South Korea* [online]. MDPI, 2019. [cit. 2020-04-06]. DOI: 10.3390/books978-3-03897-809-1. ISBN 978-3-03897-809-1. Dostupné z: <https://www.mdpi.com/books/pdfview/book/1384>

LANKOV, Andrei. Why is Catholicism important in South Korea?: The democracy movement. Al Jazeera [online]. 18 Aug 2014 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/08/why-catholicism-important-korea-201481717037383818.html>

LEE, Benedict Sang M. Mary's Touch By Mail: A BATTLE FOR THE CATHOLIC CHURCH IN KOREA between the Blessed Mother and Satan. *Mary's Touch* [online]. 31. 7. 2018 [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://www.marys-touch.com/truth/battle.htm>

LEE, Misook. South Korea's Democratization Movement of the 1970s and 80s and Communicative Interaction in Transnational Ecumenical Networks. *International Journal of Korean History* [online]. Vol. 19, no. 2. 2014, [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://ijkh.khistory.org/upload/pdf/ijkh-19-2-241.pdf>

Loving Korea More than Koreans – Homer B. Hulbert. KOREA.net [online]. Oct 07, 2019 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <http://www.korea.net/NewsFocus/History/view?articleId=175882#>

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea II*. V Praze: Nová vlna, 2019. ISBN 978-80-85845-94-5.

MIN, Kyoung Bae. *A History of Christian Churches in Korea*. Seoul: Yonsei University Press, 2005. ISBN 8971417161.

MOFFETT, Samuel Hugh. *A History of Christianity in Asia, Vol. II: 1500-1900*. Orbis Books, 2014. ISBN 1608331636.

National Catholic Welfare Conference Case Files, 1904-1958. The University of Texas at El Paso Library: C.L. Sonnichsen Special Collections Department. Dostupné z: https://www.utep.edu/library/_Files/docs/special-collections/finding-aids/MS173_NCWC.pdf

Nepublikovaný manuskript poskytnutý M. Löwensteinovou. Střet neokonfucianismu a křesťanství v Koreji.

North Korea's Kim Jong-un invites Pope Francis to Pyongyang. *BBC News* [online]. 9.10.2018 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-45796303>

OAK, Sung-Deuk. *The making of Korean Christianity: Protestant encounters with Korean religions, 1876-1915*. Waco: Baylor University Press, 2013. Studies in world Christianity (Baylor University Press). ISBN 978-1-60258-575-1.

OGLE, George E. a Dorothy OGLE. *Our lives in Korea and Korea in our lives*. Thorofare, New Jersey: Edwards Brothers, 2012.

PAK, Pyong-Gwan. The Christian Spirituality of Cardinal Sou-hwan Kim: Contextualized and Interpreted. *Journal of Korean Religions*. University of Hawai'i Press, 2015, 6(1). DOI: 10.1353/jkr.2015.0013. ISSN 2167-2040. Dostupné také z: https://muse.jhu.edu/content/crossref/journals/journal_of_korean_religions/v006/6.1.pak.html

PANG, Samuel Y. The Legacy of Horace Grant Underwood. *International Bulletin of Missionary Research: The Big Picture: Mission Bibliography*. Vol. 39, No. 3. 2015.

POITRAS, Edward W. The Legacy of Henry G. Appenzeller. *International Bulletin of Missionary Research*. Vol. 18, No. 4. 1994.

Pope Francis & South Korean president pray for peace. *Catholic News Agency* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.catholicnewsagency.com/news/pope-francis--south-korean-president-pray-for-peace-42558>

Pope Francis arrives in South Korea for first Asia trip. *BBC News* [online]. 14.8.2014 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-28783156/pope-francis-arrives-in-south-korea-for-first-asia-trip>

Pope Francis beatifies 124 South Korean Catholic martyrs. *BBC News* [online]. 16.8.2014 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-28814553>

Pope receives President of the Republic of Korea. *Vatican News* [online]. 18.10.2018 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2018-10/pope-president-korea-moon-jae-in-vatican.html>

RAUSCH, Franklin. The Bishop's Dilemma: Gustave Mutel and the Catholic Church in Korea, 1890–1910. *Journal of Korean Religions*. Sogang University, Korea: Institute for the Study of Religion, April 2013(Vol. 4, No. 1).

RAUSCH, Franklin. *Catholic Christianity in Korean History: The Time of Imperialism* [online]. Oxford University Press, Mar 2018 [cit. 2018-12-26]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190277727.013.311. Dostupné z: <http://oxfordre.com/asianhistory/abstract/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-311>

RUIZ DE MEDINA, Juan G. a John BRIDGES. *The Catholic Church in Korea: its Origins, 1566-1784*. Roma: Istituto Storico S.I., 1991.

TEDESCO, Frank. Questions for Buddhist and Christian Cooperation in Korea. *Buddhist-Christian Studies* [online]. 1997, **17**, [cit. 2020-04-06]. DOI: 10.2307/1390412. ISSN 08820945. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/1390412?origin=crossref>

The Missionary Review of the World: Korea: Shintoism Promoted in Korea. New York, London: Funk & Wagnalls Company, 1920(vol. 43, 12). Dostupné také z: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010806209&view=1up&seq=1150>

The Missionary Review of the World: Korea: The Annexation by Japan. New York, London: Funk & Wagnalls Company, 1910(vol. 33, 12). Dostupné také z:

<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010805730&view=1up&seq=7>

Visit the Catholic Sites in Korea: In Commemoration of Pope Francis' Visit to Korea. *Korea.net* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z:

<https://www.scribd.com/document/236768774/Visit-the-Catholic-Sites-in-Korea>

YU, Chain-shin. *Korea and Christianity: Studies in Korean Religions and Culture*, 8. Korean Scholar Press. ISBN 89-85448-09-3-93230.